

“İcraçı Kredit Agentliyi” MMC BOKT

31 dekabr 2020-ci il tarixinə

**Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına
Uyğun Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditorun Hesabatı**

MÜNDƏRİCAT

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

MALİYYƏ HESABATLARI

Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat.....	1
Məcmu Gəlirlər haqqında Hesabat.....	2
Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat	3
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat.....	4
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər.....	5-46

**MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ İLƏ BAĞLI
RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNİN BƏYANI
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ**

Aşağıdakı bəyanat, müstəqil auditorun hesabatında (hesabatın 1-ci səhifəsi) göstərilmiş auditorun rəyində olan vəzifələr haqqında müddəalarla birgə oxunmalıdır və "İcraçı Kredit Agentliyi" MMC BOKT-nın (bundan sonra "Təşkilat") maliyyə hesabatları ilə əlaqədar rəhbərlik və müstəqil auditorlar arasında müvafiq vəzifə bölgüsünü əks etdirmək məqsədi daşıyır.

Rəhbərlik Təşkilatın 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə fəaliyyətinin nəticələrini, pul vəsaitlərinin hərəkəti və kapitalda dəyişiklikləri Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") müvafiq qaydada əks etdirən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərlik:

- Müvafiq mühasibat prinsiplərinin seçilməsi və uyğun olaraq tətbiq edilməsi;
- Məntiqli və məqsəduyğun qərarların və mülahizələrin qəbul edilməsi;
- Hər hansı əhəmiyyətli kənarlaşmaların açıqlanması və maliyyə hesabatlarında izah edilməsi şərti ilə MHBS-nin tələblərinə riayət olunması; və
- Əgər yaxın gələcəkdə, Təşkilatın normal şərtlər altında fəaliyyətini davam etdirəcəyi güman edilirsə, hesabat tarixinə maliyyə hesabatlarının fəaliyyətin davamlılığı prinsipi əsasında hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Rəhbərlik həmçinin:

- Təşkilatın daxilində səmərəli və yüksək səviyyəli daxili nəzarət sisteminin təşkili, tətbiqi və qorunması;
- Təşkilatın maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun olaraq hazırlanması və maliyyə vəziyyətini istənilən zaman düzgün əks etdirən mühasibat uçotu sisteminin təşkil olunması;
- Mühasibat uçotunun Azərbaycan Respublikasında qəbul edilmiş qanunvericilik və mühasibat uçotu standartlarına müvafiq qaydada aparılması;
- Mümkün imkanlardan istifadə edərək Təşkilatın aktivlərinin qorunmasının təmin edilməsi; və
- Saxtakarlıq, yanlışlıq və digər qanuna uyğunsuzluq hallarının müəyyən edilməsi və qarşısının alınması üçün məsuliyyət daşıyır.

31 dekabr 2020-ci il tarixində tamamlanan il üzrə maliyyə hesabatları Təşkilatın rəhbərliyi tərəfindən 16 may 2021-ci il tarixində təsdiq edilmişdir.

Rəhbərlik tərəfindən:

Arif Əliyev
İdarə Heyətinin Sədri

Təhira Qurbanova
Baş mühasib

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

“İcraçı Kredit Agentliyi” MMC BOKT-nın Təsisçilərinə və İdarə Heyətinə:

Rəy

Biz “İcraçı Kredit Agentliyi” MMC BOKT-nın (“Təşkilat”) 31 dekabr 2020-ci il tarixinə təqdim edilən maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə məcmu gəlirlər haqqında hesabatın, səhmdar kapitalında dəyişikliklər haqqında hesabatın və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın, eləcə də əsas uçot siyasətinin və digər izahedici məlumatların xülasəsindən ibarət olan maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını apardıq.

Bizim rəyimizcə, hazırkı maliyyə hesabatları Təşkilatın 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Rəyin bildirilməsi üçün əsas

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyət rəyimizin “*Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti*” bölməsində əks etdirilir. Biz Mühəsiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının dərc etdiyi Peşəkar Mühəsiblərin Etika Məcəlləsinə uyğun olaraq Təşkilatdan asılı olmadan müstəqil şəkildə fəaliyyət göstəririk.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, eləcə də fırıldaqçılıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik, Təşkilatı ləğv etmək və ya onun fəaliyyətini dayandırmaq istəyi yaxud bundan başqa hər hansı digər real alternativini olmadığı hallar istisna olmaqla, Təşkilatın öz fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, uyğun olduqda fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı məlumatların açıqlanması və fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinə əsasən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan şəxslər Təşkilatın maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyırlar.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatının hazırlanmasından ibarətdir. Kifayət qədər əminlik dedikdə yüksək əminlik səviyyəsi nəzərdə tutulur. Lakin belə əminlik səviyyəsi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun auditin aparılması zamanı bütün əhəmiyyətli təhriflərin aşkar olunacağına zəmanət vermir. Fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yarana biləcək təhriflər o halda əhəmiyyətli hesab edilir ki, onlar ayrı-ayrılıqda və ya bütövlükdə maliyyə hesabatları əsasında istifadəçilərin qəbul etdikləri iqtisadi qərarlara təsir göstərə bilsin.

Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılmış audit çərçivəsində biz auditin aparıldığı bütün müddət ərzində peşəkar mülahizələr irəli sürür və peşəkar skeptisizmi saxlayırıq. Bundan əlavə biz:

- Saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, bu risklərə qarşı audit prosedurları işləyib hazırlayır və tətbiq edir; rəyimizin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsas təmin edən audit sübutu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhv nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir. Belə ki, fırldaqçılıq gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, təhrif edilmiş şəkildə təqdim edilməsi və ya daxili nəzarət sistemində sui-istifadə hallarını nəzərdə tutur.
- Təşkilatın daxili nəzarət sisteminin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə audit üçün əhəmiyyətli olan daxil nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.
- Tətbiq edilən uçot siyasətlərinin uyğunluğunu, uçot təxminlərinin və rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış müvafiq açıqlamaların əsaslı olduğunu qiymətləndiririk.
- Fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı rəhbərliyin mülahizələrinin uyğunluğu və əldə edilmiş audit sübutlarına əsasən Təşkilatın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyəti ilə bağlı əhəmiyyətli dərəcədə şübhə yarada biləcək hadisə və şərait üzrə qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmamasına dair fikir bildiririk. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu barədə nəticəyə gəldikdə, biz auditor rəyimizdə diqqəti maliyyə hesabatlarındakı müvafiq açıqlamalara cəlb etməli, belə açıqlamalar yetərli olmadıqda, rəyimizi dəyişdirməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatının tarixinədək əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və şəraitlər Təşkilatın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətini dayandırmasına səbəb ola bilər.
- Maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, o cümlədən açıqlamaları və maliyyə hesabatlarında mövcud əməliyyatlar və hadisələrin düzgün təqdim edilməsini qiymətləndiririk.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və vaxtı, əhəmiyyətli audit nəticələri, eləcə də audit prosesində müəyyən etdiyimiz daxili nəzarət sistemindəki əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat təqdim edirik.

Bakı, Azərbaycan Respublikası

16 may 2021-ci il

BOKT "İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ" MMC**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNƏ****MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT***(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeyd	31 dekabr 2020-ci il tarixinə	31 dekabr 2019-cu il tarixinə
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	1,368	136,273
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	7	1,176,079	1,972,113
Əmlak, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər	8	32,800	32,541
Təxirə salınmış vergi aktivi	19	-	49,267
Hökumət Fondları ilə hesablaşmalar	9	841,474	841,474
Digər aktivlər	10	54,153	60,019
Cəmi aktivlər		2,105,874	3,091,687
ÖHDƏLİKLƏR			
Banklardan və digər maliyyə institutlarından alınmış müddətli öhdəliklər	11	157,228	141,659
Mənfəət vergisi öhdəliyi		15,958	12,309
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	19	5,975	
Digər öhdəliklər	10	357,719	607,095
Cəmi öhdəliklər		536,880	761,063
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	12	272,076	272,076
Xəzinə səhmləri	13	(5,360)	(5,360)
Kapital ehtiyatları	14	102,589	102,589
Bölüşdürülməmiş mənfəət		1,199,689	1,961,319
Cəmi kapital		1,568,994	2,330,624
Cəmi öhdəliklər və kapital		2,105,874	3,091,687

16 may 2021-ci il tarixində İdarə Heyəti adından imzalanmış və dərc olunmaq üçün təsdiqlənmişdir.

Arif Əliyev
İdarə Heyətinin Sədri

Tahirə Qurbanova
Baş mühasib

BOKT "İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ" MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MƏCMU GƏLİRLƏR HAQQINDA HESABAT

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeyd	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il üzrə
Faiz gəlirləri	15	87,751	69,164
Faiz xərcləri	15	(232)	(288)
Xalis faiz gəlirləri		87,519	68,876
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	7	(762,552)	151,275
Ehtiyat ayırmalarından sonra xalis faiz (zərərləri)/gəlirləri		(675,033)	220,151
Haqq və komissiya xərcləri	16	(2,709)	(933)
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri	17	(397,651)	(186,036)
Digər gəlirlər	18	376,192	120,621
Digər xərclər		-	(139,554)
Vergidən əvvəlki (zərər)/mənfəət		(699,201)	14,249
Mənfəət vergisi (xərci)/gəliri	19	(62,429)	4,647
İl üzrə xalis (zərər)/mənfəət		(761,630)	18,896
İl üzrə digər məcmu gəlirlər		-	-
İl üzrə cəmi məcmu (zərər)/gəlir		(761,630)	18,896

16 may 2021-ci il tarixində İdarə Heyəti adından imzalanmış və dərc olunmaq üçün təsdiqlənmişdir.

Arif Əliyev
İdarə Heyətinin Sədri

Tahirə Qurbanova
Baş mühasib

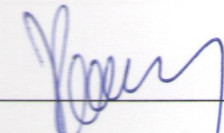
BOKT "İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ" MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
SƏHMDAR KAPİTALINDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT
(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeyd	Nizamnamə Kapitalı	Kapital Ehtiyatları	Xəzinə Səhmləri	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
31 dekabr 2018-ci il tarixinə qalıq		219,450	101,800	-	2,005,687	2,326,937
Bölüşdürülməmiş mənfəətin kapitallaşdırılması		63,264	-	-	(63,264)	-
Səhmlərin geri alınması		(12,173)	-	-	-	(12,173)
Xəzinə səhmlərinin buraxılması	13	1,536	-	(1,536)	-	-
Xəzinə səhmlərinin alınması	13	-	-	(7,035)	-	(7,035)
Xəzinə səhmlərinin satılması	13	-	789	3,211	-	4,000
İl üzrə məcmu gəlir		-	-	-	18,896	18,896
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq		272,076	102,589	(5,360)	1,961,319	2,330,624
İl üzrə məcmu zərər		-	-	-	(761,630)	(761,630)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq		272,076	102,589	(5,360)	1,199,689	1,568,994

16 may 2021-ci il tarixində İdarə Heyəti adından imzalanmış və dərc olunmaq üçün təsdiqlənmişdir.

 Arif Əliyev
 İdarə Heyətinin Sədri

 Tahirə Qurbanova
 Baş mühasib

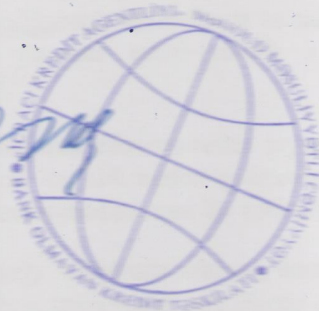
BOKT "İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ" MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
PUL VƏSAİTLƏRİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeyd	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il üzrə
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin axını			
Vergidən əvvəlki (zərər)/mənfəət		(699,201)	14,249
Qeyri-pul maddələri üzrə düzəlişlər:			
Kredit zərərləri üzrə ehtiyatda dəyişiklik	7	762,552	(151,275)
Əsas vəsaitlərin satışından zərər	8	-	159
Öhdəliklərin silinməsindən gəlir	8	(267,275)	-
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	8	12,440	7,581
Faiz gəlirləri	15	(87,751)	(69,164)
Faiz xərcləri	15	232	288
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətində istifadə olan pul vəsaitləri		(279,003)	(198,162)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	7	(38,866)	46,858
Hökumət Fondları ilə hesablaşmalar	9	-	(266,275)
Digər aktivlər	10	5,866	5,175
Digər öhdəliklər	10	17,899	330,145
Əməliyyat fəaliyyətinə yönəlməmiş vergidən və faizlərdən əvvəlki xalis pul vəsaitləri		(294,104)	(82,259)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(3,538)	(11,675)
Alınmış faizlər		160,099	105,091
Ödənilmiş faizlər		(213)	(283)
Əməliyyat fəaliyyətinə (yönəlməmiş)/əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(137,756)	10,874
İnvestisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin axını			
Əsas vəsaitlərin və qeyri-maddi aktivlərin alınması	8	(12,699)	(18,017)
Əsas vəsaitlərin satışından daxilolmalar	8	-	5,249
İnvestisiya fəaliyyətinə yönəlməmiş xalis pul vəsaitləri		(12,699)	(12,768)
Maliyyələşdirilmə fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin axını			
Səhmlərin geri alınması		-	(12,173)
Xəzinə səhmlərinin alınması	13	-	(7,035)
Xəzinə səhmlərinin satışından daxilolmalar	13	-	4,000
Müddətli borc öhdəliklərindən daxilolmalar	11	15,550	141,654
Maliyyə fəaliyyətindən əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		15,550	126,446
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis (azalma)/artım		(134,905)	124,552
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	136,273	11,721
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	1,368	136,273

16 may 2021-ci il tarixində İdarə Heyəti adından imzalanmış və dərc olunmaq üçün təsdiqlənmişdir.

 Arif Əliyev
 İdarə Heyətinin Sədri

 Tahirə Qurbanova
 Baş mühasib

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Giriş

Təşkilat və onun əsas fəaliyyəti

“İcraçı Kredit Agentliyi” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Bank Olmayan Kredit Təşkilatı (bundan sonra “Təşkilat”) məhdud məsuliyyətli təşkilat olaraq Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 65 nömrəli qərarına əsasən 9 sentyabr 2002-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasında təsis edilmişdir. Təşkilatın fəaliyyətinə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı (“ARMB”) tərəfindən nəzarət olunur və Təşkilat 25 oktyabr 2002-ci il tarixində ARMB tərəfindən verilmiş ümumi lisenziya əsasında fəaliyyət göstərir. 31 dekabr 2020-ci il tarixinə Təşkilatın Azərbaycan Respublikasında 6 regional nümayəndəliyi mövcud olmuşdur (31 dekabr 2019-cu il tarixinə: 6 regional nümayəndəlik). Təşkilatın baş ofisi Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhərində yerləşir.

Təşkilatın əsas fəaliyyətləri kənd təsərrüfatı sektorunda fəaliyyət göstərən şirkətlərə və fərdi sahibkarlara kreditlərin verilməsi, debitorlar üçün müştəri hesablarının açılması və saxlanması istiqamətlərindən ibarətdir. Təşkilatın bütün aktivləri və öhdəlikləri Azərbaycan Respublikasında yerləşir.

Təşkilatın hüquqi ünvanı və fəaliyyət göstərdiyi ölkə

Təşkilatın hüquqi ünvanı Əhməd Rəcəbli küçəsi 21-F, 4-cü mərtəbə, Bakı şəhəri, Azərbaycan Respublikasıdır.

Təşkilatın mülkiyyət strukturu

Təşkilat aşağıdakı səhmdarlara məxsusdur:

	31 dekabr 2020-ci il, %	31 dekabr 2019-cu il, %
Fiziki şəxslər	73.55	73.55
Hüquqi şəxslər	26.24	26.24
Azərbaycan Kredit İttifaqları Assosiasiyası	0.21	0.21
Cəmi :	100	100

Fiziki şəxslər, 31 dekabr 2020-ci il tarixinə Təşkilatın işçilərindən ibarət 9 fiziki şəxs (31 dekabr 2019-cu il: 9 fiziki şəxs) təmsil edir. 31 dekabr 2020-ci tarixinə hüquqi şəxslər bəndinə 7 hüquqi şəxs daxildir (31 dekabr 2019-cu il: 7 hüquqi şəxs). Təşkilatın nəzarətini həyata keçirən şəxs Cənab Arif Əliyevdir.

2. Təşkilatın Əməliyyat Mühiti

Təşkilat fəaliyyətini əsasən Azərbaycan Respublikasında həyata keçirir və nəticədə, Azərbaycanın iqtisadi və maliyyə bazarlarının inkişaf etməkdə olan bazar xüsusiyyətlərinə məruz qalır.

Neft ixrac edən bir ölkə kimi və neftin dövlət büdcəsinin həcmi, eləcə də dəyəri etibarlı ilə əsas paya sahib olduğu üçün Azərbaycan iqtisadiyyatı neftin dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə aslıdır. Bu səbəbdən sözügedən sahənin qiymətlərində yaranan fərqlər iqtisadiyyat üzərində böyük təsirə malikdir və neftin dəyərindəki kəskin dəyişikliklər valyuta dəyərdəndüşməsi, iqtisadiyyat və sənaye sahələrinin inkişafında ləngimələr, həmçinin pul vəsaitlərinin dövriyyəsinə yaranan qeyri-sabitlik kimi bu və ya digər makro-iqtisadi faktorların mövcudluğuna gətirib çıxarır.

2014-cü ilin iyun ayının ortalarından etibarən neftin qiymətində qəfil enmə müşahidə olunmağa başladı və neft sahəsindəki gəlirlərin, dolayısı ilə illik büdcə gəlirlərinin azalması, neft istehsalatının aşağı enməsi və bu sahədə aparılan əməliyyatların dayandırılması ilə nəticələndi.

Qlobal neft qiymətlərinin aşağı səviyyədə olması, həmçinin manatın 2015-ci ildəki ikili devalvasiyası iş mühitindəki qeyri-müəyyənliyin səviyyəsini son illərdə daha da artırdı.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Təşkilatın Əməliyyat Mühiti (davamı)

2017-ci ilin 12 yanvar tarixindən, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı üzən məzənnə sisteminə sərbəst keçid imkanı üçün kommərsiya banklarına tətbiq etdiyi 4% məzənnə dəhlizini ləğv etdi, 2018-ci il ərzində isə manatın dəyəri sabitləşməyə başladı.

2019-cu ildə AMB-nin İdarə Heyəti faiz dəhlizinin parametrlərini 8 dəfə nəzərdən keçirdi. Ölkədə uçot dərəcəsi tədricən 9,75%-dən 7,5%-ə, faiz dəhlizinin yuxarı həddi 11,75%-dən 9,25%-ə, aşağı həddi isə 7,75%-dən 5,75%-ə endirildi.

Azərbaycan Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) aktivləri ilk dəfə 40 milyard dolları keçdi. Bu, Azərbaycanın valyuta ehtiyatlarının da məbləğinə təsir etdi və 4 illik fasilədən sonra ölkə yenidən 50 milyard dollardan artıq ehtiyata malik oldu.

2019-cu ildə Azərbaycanda minimum əmək haqqı və pensiya ilk dəfə yaşayış minimumunu üstələdi. 2020-ci ildə isə minimum əmək haqqında heç bir dəyişiklik olmadı. Ölkə prezidentinin müvafiq Sərəncamla 2020-ci ilin 1 yanvar tarixinə 2019-cu il üzrə Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən müəyyən edilən orta aylıq nominal əməkhaqqının illik artım tempinə uyğun olaraq bütün növ əmək pensiyalarının sığorta hissəsi indeksləşdirilərək 16,6 faiz artırıldı. Artım sığorta prinsipi ilə pensiya alan bütün pensiyaçıların, yəni 1 milyon 120 minə yaxın insanın pensiyasına şamil olundu.

30 yanvar 2020-ci il tarixində Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı koronavirus (COVID-19) infeksiyasının yayılmasını “ictimai səhiyyə sahəsində beynəlxalq əhəmiyyət kəsb edən fəvqəladə vəziyyət” elan etdi. 2020-ci ilin birinci yarısında qlobal iqtisadiyyata koronavirus pandemiyasının yayılması öz mənfi təsirini göstərdi.

2020-ci ilin iyun-iyul aylarına doğru bir çox ölkə pandemiyanın yayılmasının azaldığına dair göstəricilər nümayiş etdirməyə başlasa da, dünyada pandemiyanın zirvəsi 2020-ci ilin iyun-iyul aylarında baş verdi və nəticədə məhdudiyətlə bağlı tədbirləri daha da sərtləşdi. Qapanmalar və karantin tədbirləri pərakəndə satış, nəqliyyat, səyahət, iaşə, otel, əyləncə və digər bir çox müəssisənin bağlanması ilə nəticələndi. Beynəlxalq ticarət də əhəmiyyətli dərəcədə azaldı. Eyni zamanda neft qiymətləri ciddi şəkildə dəyər itirdi, lakin dövrün sonunda qiymətlər nisbətən stabilləşməyə başladı. Həyata keçirilən tədbirlər yeni koronavirus hadisələrinin tədricən azalmasına səbəb oldu və 2020-ci ilin avqust ayına qədər Azərbaycan Respublikası hökuməti daxil olmaqla bir çox hökumətlər məhdudiyətləri azaltmağa başladı. 2020-ci ilin dekabr ayında pandemiya ilə bağlı məhdudiyətlərin yenidən sərtləşdiyi müşahidə olundu. Dünya və ölkə üzrə maliyyə və əmtəə bazarlarında qeyri-sabitlik artmaqdadır. Rəhbərlik mövcud vəziyyətin Təşkilatın fəaliyyətinə mümkün təsirlərini izləməyə davam edəcəkdir.

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi

Hesabatların Tərtib Edilməsinin Əsas Prinsipləri

Uyğunluq prinsipi

Hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartları Şurası tərəfindən hazırlanan 31 dekabr 2020-ci il tarixinə qüvvədə olan Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun şəkildə hazırlanmışdır.

Funksional və hesabat valyutası

Təşkilatın funksional valyutası və bu maliyyə hesabatlarının tərtib olunduğu valyuta Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır (“AZN”).

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Təqdimatın əsasları

Maliyyə hesabatları aşağıda göstərilmiş mühasibat uçotu prinsiplərində başqa cür qeyd olunmayıbsa (məsələn, müəyyən maliyyə alətləri ədalətli dəyər prinsipi ilə ölçülür) tarixi dəyər prinsipinə əsasən hazırlanmışdır.

Fasiləsizlik prinsipi

Maliyyə hesabatları Təşkilatın yaxın gələcəkdə fəaliyyətini normal şərtlər altında davam etdirəcəyi ehtimalı nəzərə alınaraq hazırlanmışdır.

Rəhbərlik hesab edir ki, Təşkilat yaxın gələcəkdə ləğv olunacağına, habelə fəaliyyətini dayandırmağa və ya Azərbaycan Respublikasının Qanunları və ya normativ aktları əsasında kreditora qarşı müdafiə axtarışına istək və ya ehtiyac olmadan fəaliyyətini davam etdirəcək.

Buna görə, aktivlər və öhdəliklər adi fəaliyyətin gedişində Təşkilatın aktivləri reallaşdırmaq və öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyətinə malik olduğu fərziyyəsi ilə hesabatlarda əks etdirilmişdir. Bəzi fərdi maliyyə hesabatları standartları, Rəhbərlik tərəfindən Təşkilatın davamlılıq prinsipinə dair dəyərləndirmənin aparılması üzrə konkret tələbləri nəzərə alınmalı olan müəyyən məsələləri və daimilik prinsipi ilə əlaqədar bir sıra açıqlamaların hesabatlara daxil edilməsini əhatə edir.

Davamlılıq prinsipi təxminlərinin Rəhbərlik tərəfindən dəyərləndirilməsi zamanı naməlum olan gələcək hadisələr və ya şərtlər üzrə müəyyən fərziyələrin edilməsi vacibdir.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında qəbul edilən əsas uçot prinsipləri aşağıda qeyd edilmişdir. Bu prinsiplər istisna hallar göstərilmədiyi təqdirdə, bütün illərə davamlı olaraq tətbiq olunur:

Ədalətli dəyər- qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan əməliyyatlarda aktivin satılması zamanı alınan və ya öhdəliyin köçürülməsi zamanı ödənilən qiymətdir.

Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən Təşkilat mümkün dərəcədə bazarda müşahidə edilə bilən informasiyalardan istifadə edir. Əgər aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri müəyyən oluna bilmirsə, Təşkilat müşahidə edilə bilən məlumatların istifadəsini maksimumlaşdıran və müşahidə edilə bilməyən məlumatların istifadəsini minimumlaşdıran (oxşar əməliyyatlar üçün qiymətləri, diskontlaşdırılmış pul vəsaitləri hərəkətinin təhlilini və ya emitentin xüsusi hallarda opsiyon qiymət qoyma modelini əks etdirən müqayisəli bazar yanaşmasının istifadəsi) qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə edir. İstifadə olunan məlumatlar bazar iştirakçılarının nəzərə aldığı aktiv/öhdəliyin xarakteristikalarına uyğundur.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə üçün məlumatların müşahidə edilə bilmə dərəcəsinə və bütünlüklə ədalətli dəyərin müəyyən olunmasında məlumatların əhəmiyyətinə əsaslanaraq müxtəlif iyerarxik kateqoriyalara bölünür:

- 1-ci səviyyə - ədalətli dəyər eyni aktivlər/öhdəliklərin aktiv bazardakı mövcud qiymətindən (dəyişdirilməmiş) əldə edilir.
- 2-ci səviyyə - ədalətli dəyər 1-ci səviyyədə göstərilən mövcud qiymətlərdən fərqli olaraq aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (məs., qiymətlər) və ya dolay yolla (qiymətlərdən əldə olunan) müşahidə edilə bilən məlumatlardan əldə olunur.
- 3-cü səviyyə - ədalətli dəyər müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan (müşahidə edilə bilinməyən məlumatlar) aktiv və öhdəliklər üçün məlumatları özündə əks etdirən qiymətləndirmə mexanizmlərindən əldə olunur.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasındakı köçürmələr Təşkilat tərəfindən dəyişikliyin baş verdiyi hesabat dövrünün sonunda tanınır.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyərdə və ya amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər müstəqil şəkildə fəaliyyət göstərən yaxşı məlumatlandırılmış müstəqil tərəflər arasında əməliyyatın ümumi şərtlər əsasında həyata keçirildiyi zaman aktivin mübadilə edilə bildiyi və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi məbləği təşkil edir. Ədalətli dəyər fəal bazarda alınıb satılan maliyyə aktivləri üzrə cari tələb qiymətini və maliyyə öhdəlikləri üzrə cari təklif qiymətini əks etdirir. Bazar riskləri qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilən aktiv və öhdəliklər ilə əlaqədar Təşkilat qarşılıqlı surətdə əvəzləşdirilən risklər üzrə ədalətli dəyər göstəricilərinin müəyyən edilməsi üçün orta bazar qiymətlərindən istifadə edə bilər və xalis açıq mövqeyə müvafiq tələb və təklif qiyməti tətbiq edə bilər.

Maliyyə aləti fəal bazarda o zaman sərbəst surətdə alınıb satıla bilən aktivlər kimi qəbul edilir ki, onların qiymətləri haqqında məlumat fond birjasında və ya digər maliyyə Təşkilatından sərbəst və müntəzəm şəkildə əldə edilə bilsin və bu zaman həmin qiymətlər könüllü şəkildə bazar şərtləri çərçivəsində həyata keçirilən real və müntəzəm əməliyyatları əks etdirsin.

Bazar qiymətləri mövcud olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti modeli, könüllü şəkildə həyata keçirilən ən son əməliyyatlar haqqında məlumata əsaslanan modellər kimi qiymətləndirmə üsulları, eləcə də investisiya qoyulan müəssisələr haqqında maliyyə məlumatlarının təhlili istifadə edilir. Qiymətləndirmə üsulları müşahidə edilə bilən bazar məlumatları ilə dəstəklənməyən fərziyyələrin istifadə olunmasını tələb edə bilər. Bu fərziyyələrin hər-hansı birinin mümkün alternativ variantla əvəz edilməsi nəticəsində mənfəət, gəlir, aktiv və öhdəliklərin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsinə səbəb olacaq hallar barədə məlumat hazırkı maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

İlkin dəyər alış tarixinə aktivi almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitlərini və ya onların ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş digər resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və *əməliyyat xərclərini* ehtiva edir. İlkin dəyərlə qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədalətli dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilməyən pay alətlərindəki investisiyalara tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərclər əməliyyatın həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir.

Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri maliyyə xərclərinə daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyəri əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər-hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər-hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın müvafiq maddələrinin balans dəyərinə daxil edilir.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spreadini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərinin hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir (gəlir və xərclərin uçotu siyasətinə baxın).

Faiz gəlirlərinin tanınması

Effektiv faiz dərəcəsi metodu

MHBS 9-un tələblərinə əsasən amortizasiya edilmiş maya dəyərilə, eləcə də mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan bütün maliyyə alətləri üçün faiz dərəcələri effektiv faiz dərəcəsi (EFD) metodundan istifadə etməklə tətbiq olunur. Faiz hesablanan maliyyə aktivlərinin faiz gəlirləri MHBS 9 əsasında sair məcmu gəlirlər hesabına ədalətli dəyərlə ölçülür və faiz hesablanan maliyyə aktivləri də EFD metodundan istifadə edilməklə təyin olunur. EFD maliyyə alətinin gözlənilən istifadə müddəti ərzində və ya daha qısa müddətə, maliyyə alətinin xalis qalıq dəyərinə qədər ehtimal olunan gələcək kassa daxilolmalarına tabe tutulan faizdir.

EFD (həmçinin, aktivin amortizasiya olunmuş dəyəri) satın alma zamanı hər hansı endirim və ya premium, EFD-nin daxili hissəsi olan haqq və dəyərlər nəzərə alınmaqla hesablanır. Təşkilat kreditin gözlənilən istifadə müddəti ərzində sabit geri qayıtma faizinin ən yaxşı təxminini istifadə etməklə faiz gəlirlərini tanıyır. Buna görə də Təşkilat müxtəlif mərhələlərdə tətbiq olunan fərqli faiz dərəcələrinin və məhsulun digər xarakteristikalarının istifadə dövrünün (ön ödəmələr, faiz cərimələri və ödənişləri daxil olmaqla) təsirlərini nəzərə alır.

Əgər maliyyə aktivlərində pul vəsaitlərinin axını ilə əlaqədar olan gözləntilər kredit riskindən başqa hər hansı bir səbəbə görə yenidən nəzərdən keçirilərsə düzəliş faiz gəlirlərində artma və azalma ilə birlikdə balans hesabatına aktivin qalıq dəyərində müsbət və ya mənfi düzəliş olaraq qeyd olunur. İcbari olaraq mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə ölçülməsi tələb olunan bütün satış aktivləri və maliyyə aktivlərinin faiz gəlirləri, müqavilə faiz dərəcələri, xalis satış gəlirlərində və maliyyə aktivlərində xalis gəlir/(zərər) mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyər istifadə olunmaqla tanınır.

Maliyyə alətləri – ilkin tanınma

Tanınmanın tarixi

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri, müştərilərə verilən kreditlər və avanslar, o cümlədən müştəri hesabları istisna olmaqla maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilkin olaraq satış tarixində, yəni Təşkilat müqavilənin şərtlərinə əsasən tərəflərdən birinə çevrildiyi tarixdə tanınır. Buna müntəzəm satışlar daxildir: bazarda tənzimləmə və konvensiyalarla müəyyən olunmuş zaman çərçivəsində aktivlərin çatdırılması, tələb olunan maliyyə aktivlərinin alınması və satılması. Müştərilərə verilən kreditlər və avanslar bu vəsaitlər müştərinin hesabına köçürüldüyü zaman tanınır. Təşkilat müştərilərin balanslarını vəsaitlər Təşkilata köçürüldüyü zaman tanıyır.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Maliyyə alətlərinin ilkin ölçülməsi

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması zamanı təsnifləşdirilən alətlərin idarə olunması biznes planı və onların müqavilə şərtlərindən asılıdır. Maliyyə alətləri ilkin olaraq onların ədalətli dəyərində ölçülür, maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə qeyd olunması halından başqa digər əməliyyat məsrəfləri bu məbləğə əlavə edilir və ya çıxılır. Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması zamanı onun ədalətli dəyəri onun əməliyyat qiymətindən fərqlənirsə Təşkilat 1-ci günün mənfəət və zərər uçotunu aşağıda təsvir olunduğu şəkildə aparır.

1-ci gün mənfəət və zərər uçotu

Maliyyə alətinin əməliyyat qiyməti, onun yalnız bazar əməliyyatlarında müşahidə oluna bilən daxilolmalarına əsaslanan qiymətləndirmə metodu əsasında təyin olunmuş ədalətli dəyərindən və ilkin tanınma zamanı yaranan ədalətli dəyərindən fərqli olduğu zaman, Təşkilat əməliyyat qiyməti və ədalətli dəyər arasındakı fərqi xalis satış gəlirlərinə tanıyır. Ədalətli dəyərin bəzi daxilolmaların müşahidə oluna bilmədiyi modelə əsaslandığı hallarda əməliyyat qiyməti və ədalətli dəyər arasındakı fərq təxirə salınır və yalnız daxilolmaların müşahidəsi mümkün olduqda və ya alətlərin tanınması dayandırıldıqda mənfəət və zərərdə tanınır.

Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ölçülmə kateqoriyaları

Təşkilat öz maliyyə aktivlərini aşağıdakı meyarlarla aktivlərin idarə olunmasının biznes modeli və aktivlərin müqavilə şərtləri əsasında təsnifləşdirir:

- Amortizasiya olunmuş dəyərlə;
- digər məcmu gəlirlər hesabında ədalətli dəyərlə;
- mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə.

Təşkilat öz derivativlərini və satış portfelini mənfəət zərər hesabına ədalətli dəyərlə təsnifləşdirir və ölçür. Təşkilat qeyd olunan yanaşma uyğunsuzluqları əhəmiyyətli dərəcədə azaltdığı və ya aradan qaldırdığı halda maliyyə alətlərini mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanıya bilər.

Kredit müqavilələri və qarantiyalar istisna olmaqla, derivativ, satış üçün saxlanılan və ya ədalətli dəyər təyinatı tətbiq olunan maliyyə öhdəlikləri mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə və ya amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülür.

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri

Amortizasiya olunmuş dəyərlə tanınan təşkilatlarla debitor borcları, Müştərilərə verilən kreditlər və avanslar, Maliyyə investisiyaları.

Təşkilat yalnız aşağıdakı hər iki şərt ödənərsə *Təşkilat hesabları* və *Müştərilərə verilən kreditlər və avanslar* və digər maliyyə investisiyalarını amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçür:

- Maliyyə aktivləri müqavilə əsasında pul vəsaitləri hərəkətinin toplanması məqsədi daşıyan biznes modelin tərkibindədir;
- Maliyyə aktivlərinin müqavilə şərtləri ödənilməli olan əsas məbləğin qalıq dəyərinə hesablanmış faiz və əsas məbləğlərin geri ödənişindən yaranan pul vəsaitlərinin daxilolmalarına gətirib çıxarır.

Bu şərtlərin detalları aşağıda təsvir olunub.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Biznes modelin qiymətləndirilməsi

Təşkilat onun biznes məqsədlərinə çatmaq üçün maliyyə aktivləri qruplarının idarə olunmasını ən uyğun şəkildə əks etdirilməsi səviyyəsində özünün biznes modelini təyin edir.

Təşkilatın ın biznes modeli maliyyə alətlərinə görə tək-tək deyil, cəmlənmiş portfəllərin daha yüksək səviyyələrinə görə qiymətləndirilir və aşağıdakı müşahidə oluna bilən faktorlara əsaslanır:

- Biznes modelin performansı və bu biznes model daxilində saxlanılan maliyyə aktivləri necə qiymətləndirilir və müəssisənin əsas idarə heyətinə təqdim olunur;
- Biznes modelin performansına (və bu biznes model daxilində saxlanılan maliyyə aktivlərinə) təsir edən risklər və xüsusilə də, bu riskərin idarə olunması üsulu;
- Müəssisənin menecerlərinə müavinətlər necə verilir (məsələn, kompensasiya aktivlərin ədalətli dəyərinə və yaxud müqavilə üzrə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsaslanır);
- Satışların gözlənilən tezliyi, dəyər və vaxtı da Təşkilatın qiymətləndirilməsi baxımından mühim aspektlərdən hesab edilir.

Biznes model qiymətləndirməsi “ən pis hal” və “stress vəziyyəti” halları nəzərə alınmadan gözlənilən qrafikaya əsaslanır.

İlkin tanınmadan sonra pul vəsaitlərinin hərəkəti Təşkilatın gözləntilərindən fərqli bir şəkildə həyata keçirilirsə bu halda Təşkilat biznes modelində qalan maliyyə aktivlərinin təsnifatını dəyişmir, lakin yeni başlayan və ya yeni satın alınan maliyyə aktivlərini qiymətləndirərkən bu məlumatları da daxil edir.

Əsas məbləğin hesablanmış faizlərinin fərdi ödənişi (YƏMFÖ)

Təşkilat təsnifat prosesinin ikinci mərhələsində maliyyə müqaviləsi şərtlərinin test meyarlarına uyğun olub olmadığını müəyyən edir.

Test mərhələsinin əsas vacib prinsipi maliyyə aktivinin ədalətli dəyərinin ilkin mərhələdə tanınması və maliyyə aktivinin qüvvədə olduğu müddət ərzində dəyişməsi (məsələn, hər hansı bir təkrar ödəmə və ya premium/əndirim amortizasiyası) kimi müəyyənləşdirilmişdir.

Kreditin verilməsi zamanı ən mühim maraq amillərindən biri pulun zaman dəyərinin və kredit riskinin nəzərə alınmasıdır. YƏMFÖ qiymətləndirməsi aparmaq üçün Təşkilat mühakimə, maliyyə aktivlərinin hansı məzənnədə istifadə edilməsi və faiz dərəcəsinin müəyyənləşdirilməsi kimi əlaqəli faktorların nəzərə alınmasını tətbiq edir.

Bundan fərqli olaraq pul vəsaitlərinin hərəkəti risklərində və ya dəyişkənliyə məruz qalmasını izah edən müqavilə şərtlərinə əsasən pul vəsaitlərinin axını yalnız ödənilmiş əsas və faiz məbləğlərindən yaranmır.

Bu kimi hallarda maliyyə aktivlərinin mənfəət və ya zərər hesabatında ədalətli dəyərle (MZHƏD) ölçülməsi tələb olunur.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Ticarət üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəlikləri

Təşkilat maliyyə aktivlərini və ya maliyyə öhdəliklərini alqı-satqı işlərində və ya qısamüddətli mənfəət əldə etmək məqsədi ilə verilmiş olduğu vəziyyətə görə təsnifləşdirir yaxud birlikdə idarə olunan maliyyə hesablamalarının bir hissəsini formalaşdırır. Satıla bilən aktivlər və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ədalətli dəyərlə qeyd olunur və ölçülür. Ədalətli dəyərdəki dəyişikliklər xalis ticarət gəlirində tanınır. Faiz və dividend gəlirləri və ya xərcləri, müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq və ya ödəniş haqqı yarandıqda xalis ticarət gəlirində qeyd olunur.

Bu təsnifata, əsasən yaxın müddətdə satış məqsədilə alınmış qiymətli kağızları, qısamüddətli müqavilələr və müştəri kreditləri daxil edilmişdir. MHBS 9 aktivlərin idarə edilməsi və alətlərin müqaviləli pul vəsaitlərinin hərəkəti xüsusiyyətləri üçün Təşkilatın biznes modelinin birləşməsi əsasında maliyyə alətlərinin təsnifləndirilməsini tələb edir. Ticarət üçün saxlanılan borc alətləri olan maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərər hesabında ədalətli dəyərlə ölçülməyə gətirib çıxaran iş modeli ilə nəticələnir.

Sair Məcmu Gəlir hesabatına əsasən Ədalətli Dəyərdə (SMGHƏD) borc alətləri

Təşkilatlar aşağıda göstərilən şərtlərin hər ikisinin yerinə yerinə yetirilməsi şərtiylə Sair Məcmu Gəlir hesabatına əsasən Ədalətli Dəyərdə ölçülmüş borc alətlərinin MHBS 9-a uyğun olaraq yeni kateqoriyalarını tətbiq edir:

- Bu alət müqaviləli pul vəsaitlərinin hərəkəti toplanması və maliyyə aktivlərinin satışına nail olmaqla bir biznes modelində keçirilir;
- Müqaviləli pul vəsaitlərinin hərəkəti və satıla bilən maliyyə aktivlərinin müqavilə şərtləri YƏMFÖ testinə cavab verir.

Digər məcmu gəlirlər hesabatında ədalətli dəyərlə tanınan borc alətləri sonradan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilmiş və ədalətli dəyərdə yaranan dəyişikliklər mənfəət və ya zərər vasitəsilə ölçülür. Təşkilatların eyni təhlükəsizlik xidmətində birdən daha çox investisiyaya malik olması vəziyyətində, FIFO metodu tətbiq edilməkdədir. Balansdan kənar vəziyyətdə isə, daha əvvəl Digər Məcmu Gəlirlər hesabatında tanınan bütün toplanmış mənfəət və zərərlər, digər məcmu gəlirlər hesabına ədalətli dəyər metodundan gəlir və xərcə yenidən təsnifləndirilməkdədir.

Sair məcmu gəlirlər hesabatına ədalətli dəyərlə tanınan kapital alətləri

Təşkilatlar, nadir hallarda ilkin tanınma zamanı maliyyə alətlərini 32 sayılı MUBS Maliyyə alətləri: Təqdimat standartına uyğun gəlsə və ticari məqsədlə saxlanılırsa sair məcmu gəlirlər hesabına ədalətli dəyərlə tanıyır.

Bəzi kapital investisiyalarını, digər məcmu gəlirlər hesabına ədalətli dəyərlə kapital alətləri kimi sinifləndirməyi seçirlər.

Bu kapital alətlərində gəlir və zərərlər heç zaman mənfəət və ya zərər hesabatına geri tanınma bilməz. Dividendlər, ödəmə haqqı təşkil edildiyində, Təşkilatların xərclərinin bir qisminin kompensasiya edilərək gəlir əldə etmələri kimi hallar- məsələn, digər məcmu gəlirlərdə qeyd olunan mənfəət istisna olmaqla, eynilə digər fəaliyyət gəlirləri kimi, mənfəət və ya zərər hesabında öz əksini tapır. Digər məcmu gəlirlərdə ədalətli dəyərlə tanınan kapital alətləri, dəyərsizləşmə qiymətləndirilməsindən kənar tutulmaqdadır.

Alınmış Borclar və digər borc götürülmüş məbləğlər

İlkin tanınmadam sonra, alınmış borclar və borc götürülmüş məbləğlər, amortizasiya edilmiş xərclər kimi ölçülür. Amortizasiya edilmiş xərclər, effektiv faiz dərəcəsinin daxili hissəsi olan maliyyə xərcləri, hər hansı bir endirim, və ya premiya fondları nəzərə alınaraq hesablanmaqdadır. Həm kapital, həm də öhdəlik komponentlərini özündə cəmləşdirən mürəkkəb maliyyə alətləri dərc olunma tarixində ayrılır.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Təşkilatlar, qeyri-törəmə alətlərinə mühasibat əməliyyatlarını yerinə yetirərkən, ilk öncə bu alətlərin mürəkkəb olub olmadığını müəyyən edir və daha sonra bu alətin hər bir komponentini ayrı ayrılıqda, maliyyə aktivi, öhdəliyi və ya kapitalı kimi, MUBS 32 əsasında, təsnifləşdirir. Geri döndürülə bilən alətlərin öhdəlik və kapital komponentlərinin təsnifi, bəzi səhmdarlar üçün bir variantın istifadəsi baxımından iqtisadi cəhətdən sərfəli görünə bilər, geri dönüşüm əməliyyatının tətbiqi zamanı dəyişiklik səbəbiylə yenidən nəzərdən keçirilə bilər. Mürəkkəb maliyyə alətinin ilkin sərmayəsinin kapital və öhdəlik komponentlərinə ötürülməsi zamanı, kapital, alətin bütün həqiqi dəyərinin qalıq məbləğlərinin ixracından sonrakı halı olaraq dəyərləndirilir və bu məbləğ öhdəliklər üçün ayrı bir şəkildə qeyd olunur. Hər hansı bir mürəkkəb maliyyə alətinə bağlı olan törəmə tərkibli alətlərin dəyəri, kapitaldan fərqli olaraq, öhdəlik komponentlərinə daxil olmaqdadır.

Təşkilatlar kapital və öhdəlik bölgüsünü müəyyən etdikdən sonra, sonrakı mərhələ olaraq, öhdəliklərin ayrı ayrılıqda nəzərə alınması vacib olan törəmələrə malik olub olmadığını müəyyənləşdirməlidir.

Mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri

Bu kateqoriyaya aid olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri, kommərsiya məqsədli olmayan və ilkin mühasibat prosesi zamanı rəhbərlik tərəfindən müəyyən olunan və ya icbari şəkildə MUBS 9 nəzdində həqiqi dəyəri ölçülə bilən kateqoriyalardır. Rəhbərlik ilkin uçot sonrası yalnız aşağıda göstərilən kriteriyalardan biri yerinə yetirildiyində mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan bir alət müəyyən edir. Bu cür təyinatlar hər bir alət üzrə ayrıca həyata keçirilir:

- Müvafiq təyinat mühasibat uçotunda fərqli tanınma halında yarana biləcək uyğunsuzluqları aradan qaldırır və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaldırsa; və ya
- Borclar risklərin idarə edilməsi siyasəti və ya investisiya strategiyasına əsasən idarə olunan və onların fəaliyyəti ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirilmiş maliyyə öhdəlikləri Təşkilatın bir hissəsidirsə; və ya
- Bir və ya daha çox derivativi olan öhdəliklər əksər hallarda istənilən pul vəsaitlərinin hərəkəti əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməyincə müqavilə ilə və ya bənzər bir alətlə əlaqədar derivativlərin ayrılmasının qadağan edildiyi hesab edilsə.

Mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ədalətli dəyərde maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilir.

Ədalətli dəyərdeki dəyişikliklər Təşkilatın öz kredit riskindəki dəyişikliklər səbəbindən öhdəliklərin ədalətli dəyərində hərəkətlər istisna olmaqla, mənfəət və zərər hesabatında qeydə alınır. Ədalətli dəyərdeki dəyişikliklər sair məcmu gəlirlər vasitəsilə öz kredit ehtiyatında qeydə alınır və mənfəət və zərəre geri qaytarılır. Mənfəət və ya zərər hesabatında əks etdirilən alətlər üzrə əldə edilmiş və ya hesablanmış faizlər, faiz gəliri və ya faiz xərci ilə, hər hansı bir endirim/mükafat və alət əməliyyatının xərclərini alətin ayrılmaz bir hissəsi kimi nəzərə almaqla və effektiv faiz dərəcəsi ilə istifadə etməklə hesablanır.

Səhmdar alətlərinin payı üzrə dividend gəlirləri, ödəniş hüququ təsis edildikdə, digər əməliyyat gəlirləri kimi mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır.

Maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və istifadə olunmayan kredit öhdəliyi

Təşkilat maliyyə zəmanətləri, akkreditiv və borc öhdəliklərini dərc edir. Maliyyə zəmanətləri ilkin olaraq maliyyə hesabatlarında tanınır (Müddəalar daxilində). Hər bir zəmanət üzrə Təşkilatın öhdəliyi ilkin tanınan məbləğin üstündə hesablanır və mənfəət və ya zərər hesabatında yığılmış amortizasiya ayırmaları çıxılır. Əldə edilmiş mükafat zəmanət müddəti boyunca düz xətt əsasında net gəliri və komisiya gəliri formasında mənfəət və ya zərər hesabatında tanınır.

BOKT "İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ" MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması

Şərtlərin və şəraitlərin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilməsinə görə tanınmanın dayandırılması

Yeni tanınmış kreditlər GKZ ölçmə məqsədləri üçün yeni kredit dəyərsizləşmiş hesab edilənə qədər 1-ci Mərhələdə təsnifləşdirilir. Təşkilat müştəriyə kredit verilməsinin dayandırılıb-dayandırılmamasını qiymətləndirərkən, digərləri arasında aşağıdakı faktları nəzərdə saxlayır:

- Kreditin valyutasının dəyişməsi;
- Kapital xüsusiyyətlərinin təqdimatı;
- Qarşı tərəfdəki dəyişiklik;
- Dəyişikliklərin bu cür tanınması müqabilində modifikasiya alətləri artıq YƏMFÖ meyarlarına cavab verməyəcəyinin məlum olması.

Əgər dəyişiklik nəgd pul vəsaitlərinin axışında əhəmiyyətli dərəcədə fərqliliyə səbəb olursa, dəyişiklik tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxara bilməz. Orijinal ehtimal olunan faiz dərəcələrində diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkətindəki dəyişikliyə əsasən, Təşkilat, hər hansı bir dəyərdən düşmə (dəyərsizləşmə) halları qeyd edilmədiyi təqdirdə, bununla bağlı olaraq mənfəət və zərər hesabına dəyişikliklərin təsirini uçota alır.

Əsaslı dəyişikliklərdən başqa tanınmanın dayandırılması halları

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivindən pul vəsaitlərinin hərəkətini almaq hüququ başa çatdıqda maliyyə aktivinin (və ya mümkün olduqda, maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya oxşar maliyyə aktivlərinin bir hissəsi) tanınması dayandırılır.

Təşkilat maliyyə aktivini yalnız və yalnız aşağıdakı hallarda köçürə bilər :

- Təşkilat maliyyə aktivlərindən pul vəsaitlərinin axınını əldə etmək üçün müqavilə hüquqlarını köçürmüşdür, və ya
- Pul vəsaitlərinin hərəkəti hüququnu saxlayır, lakin "ötürmə" razılaşması ilə üçüncü tərəfə maddi gecikmə olmadan alınan pul vəsaitlərinin hamısını tam ödəmək öhdəliyi götürür ki, bu ödəniş qaydaları Təşkilatın maliyyə aktivini üzrə pul vəsaitlərinin axınını ("əsas aktiv") almaq üzrə müqavilə hüquqlarını saxladığı əməliyyatlardır, lakin həmin pul vəsaitlərinin hərəkəti bir və ya bir neçə müəssisəyə ("son alıcılara"), aşağıdakı üç şərt yerinə yetirildikdə ödənilir;
- Təşkilat, alınmış məbləğin tam ödənilməsi və faiz dərəcələrinə uyğun faiz məbləğləri ilə qısamüddətli avanslar istisna olmaqla, orijinal aktivdən ekvivalent məbləğlərin yığımını həyata keçirmədiyi halda, alıcılara məbləğləri ödəmək öhdəliyi yoxdursa;
- Təşkilat, potensial alıcılara təminat olaraq təqdim etdiyi aktivdən başqa, hər hansı bir digər orijinal aktivini sata və ya girov qoya bilməzsə;
- Təşkilat potensial alıcılar adına toplanan pul vəsaitlərini əhəmiyyətli gecikmə olmadan təhvil vermək məcburiyyətindədirsə.

Əlavə olaraq, Təşkilat pul və pul ekvivalentlərində investisiyalar istisna olmaqla, yığım tarixi və potensial alıcılara lazım olan pul köçürmə tarixləri arasında olan dövr ərzində qazanılmış faizlər də daxil olmaqla, bu cür pul axınlarını yenidən investisiya etmək hüququna malik deyildir.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Transfer yalnız tanınmanın dayandırılması hallarına uyğunlaşdırılır, həmçinin :

- Təşkilat aktivin bütün risklərini və mükafatlarını əhəmiyyətli dərəcədə ötürmüşdür; və ya
- Təşkilat aktivin bütün risklərini və mükafatlarını əhəmiyyətli dərəcədə nə ötürmüş nə də saxlamamışdır, lakin aktiv üzrə nəzarətin ötürülməsini təmin etmişdir.

Təşkilat, bütün əsaslı riskləri və mükafatlarını əhəmiyyətli dərəcədə köçürmədikdə və ya əlində saxlamadıqda, yalnız aktivin nəzarətini özündə saxlayıbsa, aktiv yalnız Təşkilatın davamlı təsirini əhəmiyyətlik dərəcəsi ilə tanınır və bu halda Təşkilat həmçinin əlaqəli öhdəliyi tanınmalıdır. Köçürülmüş aktiv və əlaqəli öhdəlik Təşkilatın əlində saxladığı hüquq və öhdəlikləri əks etdirən əsaslarla ölçülür.

Köçürülmüş aktiv üzərində təminat şəkli alan davamlı müdaxilə və təsir gücü, aktivini orijinal balans dəyərinin altında və Təşkilatın ödəməsi tələb oluna biləcək maksimum məbləğlə ölçülür. Davamlı təsir köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və ya satın alınan bir variantın (və ya hər ikisinin) formasını alırsa, Təşkilatın aktivini yenidən satın alma prosesində ödəməsi lazım gələn dəyərdə ölçülür. Ədalətli dəyərle ölçülmüş bir aktiv üzrə yazılı təklif seçimi olması halında, müəssisənin davam edən təsirinin əhatəsi, köçürülmüş aktivin ədalətli dəyəri və seçmə əməliyyat qiymətinin aşağı olması şərtlərlə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliklərinin tanınması öhdəliklərin sıfırlanması, ləğv edilməsi ya da vaxtının bitməsi hallarında dayandırılır.

Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni kredit verəndən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlər ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirildikdə, belə bir mübadilə və ya dəyişiklik öz öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliklərin tanınması kimi qəbul edilir. Orijinal maliyyə öhdəliklərinin balans dəyəri və ödənilməli ödənişlər arasındakı fərq mənfəət və zərərdə tanınır.

Maliyyə aktivlərinin dəyərdən düşməsi

Gözlənilən Kredit Zərərlərinin tanınması prinsiplərinə ümumi baxış

Kredit riskində əhəmiyyətli bir artım olmadıqca, aktivin ömrü boyu yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə dayanmaqdadır. Hesabat tarixindən sonrakı 12 ay müddətində maliyyə alətində ehtimal olunan hadisələrdən qaynaqlanan zərərləri təmsil edən hissədir.

Hər ikisi maliyyə alətlərinin əsas portfelinin xarakterindən asılı olaraq ya fərdi əsasda ya da kollektiv əsasda hesablanır. Təşkilat hər hesabat dövrünün sonunda, ilkin tanımadan sonra maliyyə alətlərinin kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını, maliyyə alətlərinin qalan faydalı ömrü ərzində dəyərsizləşmə riskindəki dəyişikliyi diqqətə alaraq qiymətləndirmə aparmaq siyasətini həyata keçirmişdir.

Yuxarıdakı prosesə əsaslanaraq Təşkilat kreditlərini aşağıda açıqlandığı şəkildə Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və dəyərsizləşmiş (AYKD) kreditlər kimi qruplaşdırır.

Mərhələ 1: Kreditlərin ilkin tanınması, Təşkilat 12 aylıq GKZ-ə əsaslanan ehtiyat məbləğini tanıyır. Mərhələ 1 kateqoriyasında qruplaşdırılan kreditlər həmçinin kredit riskinin artaraq Mərhələ 2-dən yenidən təsnifləşdirilmiş kreditləri də özündə cəmləşdirir.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Mərhələ 2: Borc verildikdən sonra kredit riskində əhəmiyyətli artım baş verdikdə, Təşkilat kreditin gözlənilən faydalı ömrü ərzində yarana biləcək zərərlər üçün ehtiyat yaradır. Mərhələ 2 kreditləri əlavə olaraq, kredit riskinin artdığı və kreditin Mərhələ 3-dən etibarən yenidən təsnifləşdirildiyi təsislərdə ehtiva edir.

Mərhələ 3: Əhəmiyyətli dərəcədə dəyərsizləşmə müşahidə olunan kreditlər. Təşkilat kreditin gözlənilən faydalı ömrü ərzində yarana biləcək zərərlər üçün ehtiyat yaradır.

AYKD: Alınan və ya yaradılan kredit aktivləri üçün ilkin tanımada dəyərsizləşmə müşahidə olunan maliyyə aktivləridir. AYKD aktivləri orjinal tanınmalar sırasında ədalətli dəyerdə qeydə alınır və faiz gəlirinin sonrakı tanınmaları effektiv faiz dərəcəsinə əsaslanır. GKZ yalnız ehtimal edilən dəyərsizləşmədə növbəti dəyişiklik olduğunda tanınır və ya genişləndirilir. Təşkilatın geri ödənilməmiş kredit məbləğləri ilə bağlı bərpa olunmasına dair gözləntisi qalmadığı hallarda bütünlüklə və ya hissəvi maliyyə aktivinin ümumi balans dəyəri azaldılır. Bu, maliyyə aktivinin tanımınının (qismən) dayandırılması hesab olunur.

Gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanması

Təşkilatlar effektiv faiz dərəcəsinə qədər azalmış qısamüddətli nağd pul daxilolmalarını ölçmək üçün dörd ehtimal yönümlü ssenariyə dayanaraq gözlənilən kredit zərərlərini hesablayırlar. Qısamüddətli nağd pul azalmaları müqaviləyə uyğun olaraq müəssisəyə ödənilməli pul axınları ilə müəssisənin ümumilikdə əldə etməyi gözlədiyi məbləğ arasındakı fərkdir.

Gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanmasında əsas elementlər aşağıdakılardır:

- *Defolt ehtimalı*- (Öhdəliyin yerinə yetirilməməsi ehtimalı) verilmiş zaman kəsiyində ödənilməmə ehtimalının təxmini hesablanmasıdır Defolt ehtimalı bəzən yalnız dəyərləndirilən zaman müddətində baş verə bilər, lakin, ehtiyatlar portfel daxilində davamlı olaraq saxlanılmış ola bilər.
- *Defolt ehtimalında açıqlanma*- Hesabat tarixindən sonra əsas məbləğin və faizin müqavilə ilə müəyyən edilmiş və ya hər hansı digər formada təyin edilən geri ödəmə şərtləri daxil olmaqla, təklif edilən güzəştlərdən mümkün azalmaların və gecikmiş ödəmələrə yığılmış faizlərin nəzərə alınaraq gələcək tarixdəki defoltun açıqlama qeydlərində yaradacağı dəyişikliklərin əvvəlcədən təxmin edilməsidir.
- *Defolt ehtimalında mümkün zərərlər*- Verilmiş müddət ərzində defolt hadisəsinin baş verməsindən yaranan zərərlərin əvvəlcədən təxmin edilməsidir. Bu daha çox müqavilə üzrə məbləğlər ilə borc verənin qoyulmuş girovların realizasiyası da daxil olmaqla almağı gözlədiyi məbləğ arasındakı fərqə əsaslanır.

Gözlənilən kredit itkilərini əvvəlcədən dəyərləndirərkən dörd müxtəlif ssenariləri nəzərə alınır (əsas vəziyyət, qalxış, yumuşaq düşüş (enmə 1), və daha kəskin enmə (enmə2)). Bunların hər biri müxtəlif defolt ehtimalı, defolt vəziyyətində açıqlama və defolt ehtimalında mümkün zərərlərlə əlaqəlidir. Vəziyyətdən asılı olaraq, ödənilməyən borcların ödənilmə ehtimalının və girovun dəyərinin və ya aktivin satılmasından əldə ediləcək məbləğin də nəzərə alınaraq geri qaytarılmasına dair müxtəlif ssenarilər də daxil edilə bilər.

Kredit kartları və digər dövriyyə vəsaitləri istisna olmaqla kredit zərərlərində maksimum dövr Təşkilat hüquqi cəhətdən daha erkən müddətə tanınmalı olduğu hallar istisna olmaqla maliyyə alətinin müqavilə müddəti ilə müəyyən edilir.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Dəyərsizləşmə zərərləri və azadılmalar maliyyə aktivinin balans dəyərində müəyyən edilmiş alınmamış borc öhdəliyinə görə yaradılan gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatlardan formalaşan modifikasiya zərərləri və ya gəlirlərindən ayrılıqda balansda və açıqlama qeydlərində öz əksini tapır. Gözlənilən kredit zərəri metodunun mexanizmlərini aşağıdakı kimi izah etmək olar:

- 1-ci mərhələ: Təşkilat hesabat tarixindən sonrakı 12 aylıq müddət ərzində maliyyə alətinin mümkün ödənilməmə ehtimalının nəticəsi kimi istifadə müddəti üzrə gözlənilən kredit zərərinin 12 aylıq nisbətini hesablayır. Təşkilat hesabat tarixindən sonrakı növbəti 12 aylıq müddət üçün gözlənilən ödənilməmə hadisəsinə ehtiyat məbləğini hesablayır.

Bu gözlənilən 12 aylıq ödənilməmə ehtimalları effektiv faiz dərəcəsinə yaxınlaşana qədər azaldıb, ödənilməmə hadisəsində gözlənilən itkilərin miqdarında vurularaq ödənilməmə hadisəsində açqlama qeydlərinin proqnozlaşdırılmasına istifadə olunur. Hər dörd ssenari üçün bu hesablamalar yuxarıda izah edildiyi kimidir.

- 2-ci mərhələ: Borcun kredit riski orijinaldan əhəmiyyətli dərəcədə artdıqda Təşkilat istifadə müddəti üzrə gözlənilən kredit zərəri ehtiyatı yaradır. Mexanizmlər ssenarilər də daxil olmaqla yuxarıda izah edilən digər ssenarilərlə oxşarlıq təşkil etsə də ödənilməmənin ehtimalı və ödənilməmə hadisəsində zərərlərin miqdarı maliyyə alətinin istifadə müddətinə əsasən proqnozlaşdırılır. Ehtimal olunan nağd pul ehtiyatları orijinal effektiv faiz dərəcəsinə yaxın məbləğə qədər azaldılır.
- 3-cü mərhələ: Təşkilat kredit dəyərsizləşməsi nəzərə alınan borclara gözlənilən istifadə müddəti üzrə kredit zərərləri hesablayır. Bu metod 2-ci mərhələdə verilən ödənilməmə ehtimalı 100% müəyyən edilmiş aktivlərlə oxşardır.
- Alınmış və ya orijinal kredit dəyərsizləşməsi müəyyən edilən aktivlər ilkin tanınmada kredit dəyərsizləşməsi hesablanan aktivlərdir. təşkilatlar ilkin tanınmadan istifadə müddəti üzrə gözlənilən kredit zərərlərinə yalnızca yığılmış dəyişiklikləri dörd ehtimal yönümlü ssenarilərə əsaslanaraq tanıyır.
- Borc öhdəlikləri və akkreditivlər

Alınmamış borc öhdəliyinə istifadə müddəti üzrə gözlənilən kredit zərərlərini proqnozlaşdırarkən Təşkilat borc öhdəliyinin gözlənilən hissəsinin istifadə müddəti bitdikdən sonra alacağını nəzərdə tutur. Gözlənilən kredit zərəri, dörd ssenarinin ehtimal ağırlığına əsaslanan nağd pulun çəkildiyi təqdirdə, gözlənilən çatışmazlıqların bugünkü dəyərində əsaslanır. Gözlənilən nağd pul çatışmazlığı, kredit üzrə gözlənilən effektiv faiz dərəcəsinə yaxınlaşanda təxirə salınır.

Həm kredit, həm də alınmamış bir öhdəlik daxil olan kredit kartları və dövriyyə vəsaitləri üçün gözlənilən kredit zərərləri kreditlə birlikdə hesablanır və təqdim olunur. Kredit öhdəlikləri və akkreditivlər üçün gözlənilən kredit itkiləri *ehtiyat* məbləği içərisində tanınır.

- Qarantiyalar.

Hər bir zamanət üzrə Təşkilatın öhdəliyi, gəlir hesabatında tanınmış məcmu amortizasiya məbləğinin azaldılması və gözlənilən kredit itkiləri ehtimalının daha yüksək olması ilə ölçülür. Bu məqsədlə, Təşkilat, sahibinin kredit zərərinə görə geri ödəyəcəyi məbləğin riskə uyğun effektiv faiz dərəcəsi tətbiq edilmiş azalmaların hazırkı dəyərində əvvəlcədən təqribi hesablayır. Hesablama ehtimal ağırlıqlı dörd ssenari ilə aparılır. Maliyyə təminatı müqavilələri ilə bağlı gözlənilən kredit itkiləri *ehtiyatlar* daxilində tanınır.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Digər məcmu gəlirlər içərisində balans dəyəri ilə ölçülən borc alətləri

Digər məcmu gəlirlər içərisində balans dəyərində ölçülmüş borc alətlərinin gözlənilən kredit zərərləri bu maliyyə aktivlərinin qalıq dəyərini maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda azaltır.

Bunun əvəzində, aktivlərin amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülməsi halında yaranacaq ehtiyata bərabər olan məbləğ, sair məcmu gəlirlərdə mənfəət və ya zərəərə müvafiq yığılmış dəyərsizləşmə məbləği olaraq tanınır. Sair məcmu gəlirlərdə yığılmış zərərlər, aktivlərin silinməsi zamanı mənfəət və zərəər hesabına qaytarılır.

Alınmış və ya ilkin tanınmadan kredit dəyərsizləşməsi müəyyən olunmuş maliyyə aktivləri

Alınmış və ya ilkin tanınmadan kredit dəyərsizləşməsi müəyyən olunmuş maliyyə aktivləri üçün Təşkilat ilkin tanınmadakı zərəər ehtiyatlarına yalnız yığılmış dəyişiklikləri tanıyır.

Gələcəklə bağlı proqnoz xarakterli məlumatlar

Gözlənilən kredit riski modellərində, təşkilatlar aşağıdakı kimi geniş iqtisadi informasiyalara əsaslanmaqdadır:

- ÜDM artımı;
- İşsizlik dərəcəsi;
- Mərkəzi bankın faiz dərəcəsi;
- Təsərrüfatı qiymətləri indeksi.

Gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanması üçün istifadə olunan məlumatlar və modellər, maliyyə hesabatları tarixində bazarın bütün xüsusiyyətlərini əks etdirə bilməz. Belə fərqlər əhəmiyyətli dərəcədə vacib olduqda bunu əks etdirmək üçün, keyfiyyətə uyğun bəzən müvəqqəti olaraq düzəlişlər edilir.

Yuxarıda göstərilən məlumatlar yalnız məsələyə aydınlıq gətirmək məqsədilə seçilmiş ümumi iqtisadi göstəricilərdir. Praktikada əmtəə qiymətləri inflyasiya dərəcələri, valyuta məzənnələri və dövlət büdcəsinin kəsirləri kimi digər göstəricilər də istifadə oluna bilər.

Girov qiymətləndirməsi

Təşkilat maliyyə aktivləri üzərində kredit risklərini azaldılması üçün mümkün olduğu qədər girovdan istifadə etməyə çalışır. Girov, pul, qiymətli kağızlar, akkreditivlər/zəmanətlər, daşınmaz əmlak, debitor borcları, ehtiyatlar, digər qeyri-maliyyə aktivləri və xalis müqavilələr formasında kredit alətləri kimi müxtəlif formalarda mövcud ola bilər. Girov təmin edilmədiyi halda, bu Təşkilatın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında qeyd edilmir.

Lakin, girovun balans dəyəri gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanmasına təsir göstərir. Adətən, ən az kreditin verildiyi anda və üç ayda bir dəfə yenidən qiymətləndirilir. Bununla yanaşı, bəzi girovlar, məsələn, marja tələblərinə aid pul və ya qiymətli kağızlar gündəlik qiymətləndirilir.

Mümkün olduğu təqdirdə, bank təminat kimi saxlanılan maliyyə aktivlərini qiymətləndirmək üçün aktiv bazar məlumatlarından istifadə edir. Sabit bazar qiymətinə sahib olmayan digər maliyyə aktivləri modellərdən istifadə etməklə qiymətləndirilir. Daşınmaz əmlak kimi qeyri-maliyyə girovları ipoteka brokerləri kimi üçüncü tərəflərin verdiyi məlumatlara görə və ya mənzil qiymət indeksləri əsasında qiymətləndirilir.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Girovun ötürülməsi

Təşkilatın siyasəti müsadirə edilmiş girovların Təşkilatın daxili əməliyyatları üçün ən yaxşı şəkildə istifadə edilə biləcəyini və ya satılmalı olduğunu müəyyən etməkdir. Daxili əməliyyatlar üçün yararlı olacağı təsbit edilmiş girovlar üçüncü şəxslərə ötürülməyi dəyərdən aşağı və ya orijinal təmin edilmiş aktivin balans dəyərində hesablanır. Satışın daha əlverişli olduğu müəyyənləşdirilmiş girovlar, satış üçün saxlanılan aktivlərdə, balans dəyərində (əgər aktivlər olduqda) və ya balans dəyərindən qaytarılma tarixində satış üçün çəkiləcək xərclər çıxılmaqla Təşkilatın daxili siyasətinə uyğun olaraq tanınır.

Təşkilat normal fəaliyyəti dövründə pərakəndə portfelində əmlak və ya digər aktivləri fiziki olaraq üçüncü şəxslərə ötürmür, adətən auksionda borc öhdəliyini ödəmək üçün xarici agentləri cəlb edir. Hər hansı əlavə dəyər müştərilərə / borcalanlara qaytarılır. Bu praktikanın nəticəsi olaraq hüquqi ötürülmə prosesinə məruz qalmış yaşayış obyektləri balansda qeyd edilmir.

Silinmələr

Maliyyə aktivləri yalnız bərpa edilməsi mümkün olmadığı halda təsdiq edildiyi zaman qismən və ya tam olaraq silinir. Silinəcək məbləğ yığılmış zərər ehtiyatından çox olduqda, fərq əvvəlcə ümumi balans dəyərinə tətbiq edilən ehtiyata əlavə olunur. Hər hansı bir sonrakı bərpa kredit zərərləri üzrə xərclərə hesablanır.

BMHS 7R.35L müəssisələrdən dövr ərzində silinmiş və hələ də icra fəaliyyətinə məruz qalan maliyyə aktivləri üzrə qüvvədə olan məbləği açıqlamağı tələb edir. Bu tələb, Təşkilatın aktivini bərpa etmək üçün heç bir əsaslı gözləntiləri olmadığı təqdirdə və əlavə prosedurları icra etməkdən imtina etdikdə silməsinə imkan verən MHBS 9.5.4.4 ilə ziddiyyət təşkil edir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri asanlıqla müəyyən nağd pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyəri cüzi dəyişikliklərə məruz qalan maddələrdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə ilkin ödəmə müddəti üç aydan az olan banklararası bütün depozitlər daxildir. Verilmə tarixində istifadəsi üç aydan çox müddətə məhdudlaşdırılmış vəsaitlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində əks etdirilir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə qaytarılmaq şərti ilə sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ maliyyə alətləri ilə əlaqəsi olmayan debitor borclarının əldə edilməsi və ya yaradılması məqsədilə, Təşkilat tərəfindən müştərilərə avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. İlkin qiymətləndirmədən sonra müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar, banklardan alınacaq vəsaitlər EFD metodologiyası istifadə olunmaqla amortizasiya olunmuş dəyərdə dəyərsizləşmə çıxılmaqla müəyyən olunur. Amortizasiya olunmuş dəyər satın alma zamanı edilən güzəştlər və mükafatlar, EFD-in ayrılmaz hissəsi olan haqqar və xərclər nəzərə alınmaqla hesablanır.

Buna görə də, Təşkilat faiz gəlirini gözlənilən kreditin müddəti ərzində sabit gəlirlilik dərəcəsinin ən yaxşı qiymətləndirməsini əks etdirən gəlirlilik dərəcəsi istifadə etməklə tanıyır, beləliklə, müxtəlif mərhələlərə aid olan potensial müxtəlif faiz dərəcələrinin təsirini və məhsulun həyat dövrünü (avanslar, cərimə faizləri və xərclər) tanıyır. Dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri ilə bağlı şərtlərə yenidən baxıldıqda, yenidən baxılmış şərtlər əvvəlki şərtlərdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənsə, yeni aktiv əvvəlcə ədalətli dəyərdə uçota alınır.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlar lazım olduqda yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatı çıxmaqla, ilkin dəyərdə qeydə alınır.

Binalar və avadanlıqların bütün digər növləri lazım olduqda yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə üzrə zərəri çıxmaqla (əgər varsa), ilkin dəyərdə qeydə alınır.

Kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Binalar və avadanlıqların əsas komponentlərinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir. Binalar və avadanlıqlar dəyərsizləşdikdə, onlar binalar və avadanlıqların istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyər ilə satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərdən daha yüksək olan dəyərə silinir. Aktivin balans dəyərindəki azalma mənfəət və zərəre aid edilir. Aktivin istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyərin və ya satış xərcləri çıxılmaqla, onun ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə əvvəlki dövrlərdə hər-hansı aktiv üçün qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərərlər bərpa edilir. Binalar və avadanlıqların satışından yaranan gəlir və zərər, gəlir məbləği və balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və zərərdə əks etdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Təşkilatın digər qeyri-maddi aktivlərinə komputer proqramlarının və müəssislərin birləşdirilməsi zamanı alınan müştərilərin əsas əmanətləri daxildir. Qeyri-maddi aktivlər yalnızca dəyərinin uyğun olaraq qiymətləndirilə bildiyi və Təşkilata bu qeyri-maddi aktivlə bağlı gələcək iqtisadi səmərənin daxil olacağına ehtimal edildiyi təqdirdə tanınır. Ayrılıqda alınan qeyri-maddi aktivlər ilkin olaraq maya dəyərində tanınır. Müəssislərin birləşdirilməsi zamanı alınan qeyri-maddi aktivlər satın alındığı tarixdəki ədalətli dəyəri ilə tanınır. İlkin tanımadan sonra, qeyri-maddi aktivlər dəyərindən yığılmış amortizasiya və yığılmış dəyərsizləşmə xərcləri çıxılmaqla tanınır.

Qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddətinin məhdud və ya qeyri-məhdud olmasını qiymətləndirilir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər faydalı istifadə müddəti dövründə amortizasiya olunur.

Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üçün faydalı istifadə müddəti və amortizasiya metodu ən azı hər maliyyə ilinin sonunda nəzərdən keçirilir. Faydalı istifadə müddətindəki və ya aktivə xas olan gələcək iqtisadi səmərənin gözlənilən istifadəsindəki dəyişikliklər sonradan mühasibat prinsiplərindəki dəyişiklik kimi nəzərə alınan amortizasiya dövrünün və metodologiyasının dəyişməsinə səbəb olur.

Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərin amortizasiya xərcləri mənfəət və zərər hesabatında ayrı maddə kimi göstərilir.

Köhnəlmə və amortizasiya

Bina və avadanlıqlar üzrə amortizasiya düz xətt metoduna, yəni əsas vəsaitlərin aşağıda göstərilən təxmini faydalı xidmət müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini və ya yenidən qiymətləndirilmiş dəyərini onların qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır:

Kompüter və rabitə avadanlıqları	25%
Mebel, qurğular və sair	25%
Nəqliyyat vasitələri	25%
Digər əsas vəsaitlər	20%
Qeyri-maddi aktivlər	20%

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Təşkilatın həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Təşkilat aktivini onun fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözlədikdə, aktivin qalıq dəyəri sıfıra bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyərləri və faydalı xidmət müddətləri lazım olduqda hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Müddətli borc öhdəlikəri

Müddətli borc öhdəlikləri rezident banklar və digər maliyyə təşkilatları tərəfindən sabit ödəmə müddəti və sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri ilə verilmiş kreditlər daxildir. Müddətli borc öhdəlikəri amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır. İlk qiymətləndirmədən sonra, müddətli borc öhdəlikləri EFD tətbiq olunmaqla amortizasiya olunmuş dəyər göstərilir. Amortizasiya olunmuş dəyər EFD-in ayrılmaz tərkib hissəsi olan xərclər və vəsaitlər alınan zaman əldə olunan güzəştlər nəzərə alınmaqla hesablanır.

Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi hazırkı maliyyə hesabatlarında Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat tarixinə qüvvəyə minmiş Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə digər məcmu gəlirlərdə və ya kapitalda qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və zərərdə qeydə alınır.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda, təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır.

İlkin uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (biznes birləşməsi halları istisna olmaqla).

Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır. Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri o zaman hesablanır ki, bu çıxılmaların realizasiya oluna bilməsi üçün gələcəkdə kifayət qədər vergiyə cəlb ediləcək mənfəətin mövcudluğu ehtimal edilsin.

Qeyri-müəyyən vergi mövqeləri

Təşkilatın qeyri-müəyyən vergi mövqeləri rəhbərlik tərəfindən hər bir hesabat dövrünün sonunda qiymətləndirilir. Rəhbərlik Təşkilatın vergi mövqeyinə vergi orqanları tərəfindən etiraz edildiyi halda, əlavə vergi öhdəliklərinin yaranmasını ehtimal etdikdə, vergi öhdəlikləri nəzərə alınmır. Bu cür qiymətləndirmə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi qanunvericiliyinin təfsirinə və bu məsələlərə dair hər hansı məhkəmə və ya digər qurumların məlum qərarlarına əsasən aparılır. Mənfəət vergisi istisna olmaqla, cərimələr, penyalar və vergilər üzrə öhdəliklər hesabat dövrünün sonunda öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərə dair rəhbərliyin ən yaxşı təxminləri əsasında uçota alınır.

Gəlir və xərclərin uçotu

Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri məcmu gəlirlər haqqında hesabatda effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablama metodu ilə qeydə alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, əməliyyat xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komisiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zəmanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar əldə edilmiş və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir. Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Təşkilat tərəfindən əldə edilmiş komissiya haqları, Təşkilatın xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Təşkilat, kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlikləri mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərlə qeydə alınan maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirmir.

Kreditlərin və digər borc alətlərinin vaxtında qaytarılması ilə bağlı şübhə yarandıqda, onlar dəyərsizləşmə məbləğinin müəyyən edilməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin diskontlaşdırılması üçün istifadə edilən effektiv faiz dərəcəsi əsasında faiz gəlirlərini əks etdirməklə bərpa dəyərində qədər azaldılır.

Bütün digər komissiya gəlirləri, digər gəlirlər və digər xərclər adətən göstərilməli olan ümumi xidmətlərdə faktiki göstərilmiş xidmətlərin payı kimi müəyyən edilmiş konkret əqdin tamamlanma dərəcəsi əsasında asılı olaraq hesablama metodu ilə qeydə alınır. Sindikatlaşdırılmış kreditlər üzrə komissiya haqları, sindikatlaşdırma başa çatdıqda və Təşkilat kredit paketinin hər-hansı hissəsini özündə saxlamadıqda və ya paketin bir hissəsini əqdin digər iştirakçıları kimi eyni effektiv faiz dərəcəsi ilə özündə saxladıqda gəlir kimi əks etdirilir.

Üçüncü tərəflər üçün əqdlərin təşkili üzrə komissiya gəlirləri (məsələn, kreditlərin, səhmlərin və digər qiymətli kağızların alınması və yaxud qeyd olunan əməliyyatlar nəticəsində əldə edilmiş müəssisələrin alqısı və ya satışı) əqd başa çatdıqda qeydə alınır.

İnvestisiya portfelinin idarə olunması və digər idarəetmə və məsləhət xidmətləri üzrə komissiya gəlirləri xidmətlərin göstərilməsinə dair müqavilələrin şərtlərinə uyğun olaraq adətən sərf edilmiş vaxta proporsional şəkildə əks etdirilir.

İnvestisiya fondlarının aktivlərinin idarə olunması üzrə komissiya gəlirləri bu cür xidmətlərin göstərildiyi dövr ərzində göstərilmiş xidmətlərə proporsional şəkildə qeydə alınır. Eyni prinsip əmlakın idarə edilməsi, maliyyə planlaşdırması və uzun müddət ərzində davamlı olaraq göstərilən depozitari xidmətləri üçün tətbiq edilir.

Xarici valyuta əməliyyatları

Təşkilatın funksional valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Təşkilatın funksional və hesabat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır (“AZN”).

Monetar aktiv və öhdəliklər, ARMB-nin müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə əsasən müəssisənin funksional valyutasına çevrilir. Bu cür əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və ARMB-nin ilin sonuna olan rəsmi valyuta məzənnəsi ilə monetar aktiv və öhdəliklərin funksional valyutaya çevrilməsi nəticəsində yaranan müsbət və mənfi məzənnə fərqləri mənfəət və zərər hesabında qeydə alınır.

İlin sonuna qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə yerli valyutaya çevrilmə qeyri-monetar maddələrə, o cümlədən pay alətlərinə tətbiq edilmir. Məzənnə dəyişikliklərinin pay qiymətli kağızların ədalətli dəyərində təsiri ədalətli dəyər üzrə yenidən qiymətləndirmə nəticəsində gəlir və ya xərclərin bir hissəsi kimi qeydə alınır.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri: 1 ABŞ Dolları = 1.7000 AZN (31 dekabr 2019-cu il tarixinə: 1 ABŞ Dolları = 1.7000 AZN).

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Əvəzləşdirmə

Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi, qeydə alınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya eyni zamanda aktivini realizasiya edərək öhdəliyi ödəmək niyyəti mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər.

İşçilərə sərf olunan xərclər və müvafiq ayırmalar

Əmək haqları, məvaciblər, Azərbaycan Respublikası Dövlət Pensiya və Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülletenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar Təşkilatın işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır.

Xəzinə səhmləri

Müəssisənin yenidən satın aldığı öz kapital alətlərinin dəyəri ('xəzinə payları') kapitaldan çıxılır. Xəzinə səhmlərinin alınması, satılması, buraxılması və ya ləğvi üzrə əməliyyatlardan mənfəət və ya zərər tanınmır. Xəzinədarlıq səhmləri müəssisə tərəfindən əldə edilə və saxlanıla bilər. Ödənilmiş və ya alınmış məbləğ birbaşa kapitalda tanınır.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr

Təşkilat növbəti il ərzində hesabatlarda əks etdirilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və təxminlər irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti il ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Kreditlər və avansların dəyərsizləşməsi üzrə zərər

Təşkilat müntəzəm olaraq kredit portfeli üzrə dəyərsizləşmənin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün onu təhlil edir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərin mənfəət və zərər hesabında əks etdirilməsini müəyyən edərkən, Təşkilat kredit portfelində konkret bir kreditin dəyərində azalmanın müşahidə edilməsindən əvvəl kredit portfeli üzrə pul vəsaitlərinin təxmin edilən hərəkətində ölçülə bilən azalmanı əks etdirən nəzərə çarpan əlamətlərin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün peşəkar mülahizələr irəli sürür. Rəhbərlik gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması üçün istifadə edilən kredit portfelindəki aktivlər ilə analoji kredit riskinə və dəyərsizləşmə üzrə obyektiv əlamətlərə malik aktivlər ilə əlaqədar əvvəlki ilin zərərləri haqqında məlumata əsaslanan təxminlər tətbiq edir.

Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin məbləğini və müddətini təxmin edərkən istifadə edilən metodologiya və mülahizələr, təxmini və həqiqi zərərlər arasındakı hər hansı fərqi azaltmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir.

Qanunvericilik

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə məruz qalır.

Təxirə salınmış vergi aktivinin uçotu

Uçota alınmış təxirə salınmış xalis vergi aktivini vergiyə cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivini müvafiq vergi faydasının realizasiya oluna biləcəyi zaman qeydə alınır.

Vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəətin və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydası məbləğinin müəyyən edilməsi rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış ortamüddətli biznes planına və onun ekstrapolyasiya nəticələrinə əsaslanır. Biznes-plan rəhbərliyin şəraitə adekvat olan təxminlərinə əsaslanır.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin uçotu

Təşkilat öz fəaliyyəti gedişində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 9 sayılı MHBS-ə uyğun olaraq maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərdə uçota alınmalıdır. Lakin, həmin əməliyyatların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələrində həyata keçirilməsini müəyyən etmək məqsədilə bu cür əməliyyatlar üçün fəal bazar mövcud olmadıqda peşəkar mülahizələrdən istifadə etmək lazım gəlir. Mülahizələrin irəli sürülməsinin əsasını əlaqəli olmayan tərəflərlə analoji əməliyyatların qiymətinin müəyyən edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili təşkil edir.

Fasiləsiz fəaliyyət prinsipi

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarını fasiləsiz fəaliyyət prinsipinə əsasən hazırlamışdır. Belə bir mülahizə irəli sürərkən rəhbərlik Təşkilatın maliyyə vəziyyətini, mövcud planları, əməliyyatların gəlirliliyini və maliyyə resurslarından istifadəni nəzərə almış və son maliyyə böhranının Təşkilatın gələcək əməliyyatlarına təsirini təhlil etmişdir. Rəhbərliyin ölçü və hesabatlarına əsasən Təşkilat növbəti 12 ay ərzində likvidlik ehtiyaclarını tənzimləyə biləcək və buna əsasən hazırkı maliyyə hesabatları fasiləsizlik prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

5. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərtlərin tətbiqi

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında qəbul edilmiş uçot siyasəti, 31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il üçün Təşkilatın maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında uçot qaydaları ilə eynidir. 01 yanvar 2020-ci ildən qüvvəyə minən bir neçə düzəliş tətbiq olunmuşdur, lakin Təşkilatın maliyyə hesabatlarına təsiri olmamışdır.

Dərc olunmuş, lakin hazırda qəbul olunmamış standartlar və şərtlər

Aşağıdakı verilən dərc olunmuş, lakin 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan illik hesabat dövrü üçün tətbiqi icbari olmayan yeni və ya dəyişdirilmiş Standartlarının və Şərtlərin Təşkilat tərəfindən erkən tətbiqi həyata keçirilməmişdir.

17 sayılı MHBS Sığorta müqavilələri (Qüvvədə olma tarixi: 1 yanvar 2021-ci il (1 yanvar 2022-ci ilədək uzadıla bilər))

17 sayılı MHBS 2017-ci ilin may ayında 4 sayılı MHBS Sığorta Müqavilələri ilə əvəz edilmişdir. Standart hər hesabat dövründə təxminlərin yenidən ölçüldüyü cari ölçmə modelini tələb edir. Müqavilələr aşağıda göstərilən əsaslar vasitəsilə ölçülür:

- diskontlaşdırılmış ehtimal-orta çəkili pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə;
- açıq risk tənzimlənməsi ilə; və
- qüvvədə olma müddəti ərzində gəlir kimi tanınan müqavilənin əldə edilməmiş mənfəətini təmsil edən müqavilə üzrə xidmət marjası (MXM).

Standart uçot dərəcələrinin dəyişməsinə ya mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda ya da birbaşa digər məcmu gəlirdə tanımaq arasında seçim etməyə imkan verir. Əldə olunan qərar sığortaçıların maliyyə aktivlərini 9 sayılı MHBS-ə nə dərəcədə uyğun olduğunu əks etdirir. Əlavə olaraq, qeyri-həyat sığortaları üzrə qeyd olunan sadələşdirilmiş mükafat bölgüsü yanaşması, qısa müddətli müqavilələr üçün öhdəlik hüququna icazə verir. Həyat sığortası şirkətləri tərəfindən yazılmış bəzi müqavilələr üçün 'dəyişkən ödəniş haqqı yanaşması' adlanan ümumi ölçü modelində sığorta sahiblərinin əsas maddələrdən əldə olunan gəlirdə iştirak payı tanınır. “Dəyişkən ödəniş haqqı yanaşması” tətbiq edilərkən, əsas maddələrin ədalətli dəyərində olan dəyişikliklərindəki müəssisənin payı MXM-ə daxil edilir. Bu modeldən istifadə edən sığortaçıların nəticələri, ümumi modelə nisbətən daha az dəyişkən olur. Yeni qaydalar, sığorta müqavilələri və ya investisiya müqavilələri dərc edən bütün təşkilatların maliyyə hesabatlarına və əsas fəaliyyət göstəricilərinə təsir edəcəkdir.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Pul Vəsaitləri və Onların Ekvivalentləri

	31 dekabr 2020-ci il tarixinə	31 dekabr 2019-cu il tarixinə
Nağd pul	-	5
Banklarda olan pul vəsaitləri	1,368	136,268
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,368	136,273

7. Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar

	31 dekabr 2020-ci il tarixinə	31 dekabr 2019-cu il tarixinə
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər:</i>		
-Kənd təsərrüfatı kreditləri	-	1,048,034
-İstehlak kreditləri	443,039	388,569
Yığılmış faizlər	877,667	950,015
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(144,627)	(414,505)
Xalis müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	1,176,079	1,972,113

2020-ci və 2019-cu illər ərzində kredit zərərləri üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə	Cəmi
31 dekabr 2018-ci il tarixinə kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(565,780)	(565,780)
İl ərzində kredit zərərləri üzrə ehtiyatda dəyişiklik	151,275	151,275
31 dekabr 2019-cu il tarixinə kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(414,505)	(414,505)
İl ərzində kredit zərərləri üzrə ehtiyatda dəyişiklik	(762,552)	(762,552)
Silinmələr*	1,032,430	1,032,430
31 dekabr 2020-ci il tarixinə kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(144,627)	(144,627)

*2020-ci ildə BOKT “İcraçı Kredit Agentliyi” MMC-nin balansında olan, kredit ittifaqları və birgə borclu qruplarına “Kənd Təsərrüfatının İnkişafı və Kreditləşməsi” Layihəsi çərçivəsində 2004-2014-cü illərdə verilmiş kreditlərdən qeydə alınmış cəmi 1,032,430 AZN (o cümlədən kredit ittifaqları üzrə 661,777 AZN əsas, birgə borclular qrupları üzrə 302,840 AZN əsas, 22,919 AZN faiz, 44,894 AZN dəbbə) vaxtı keçmiş borcun qalıqları balansarxası hesaba keçirilmişdir. Təşkilat girov əmanəti qəbul etməyən Bank Olmayan Kredit Təşkilatı olaraq qanunvericilikdə nəzərdə tutulan icbari ehtiyatları yaratmaq öhdəliyi yoxdur. MHBS əsasında mövcud risklərin qarşısının alınması məqsədilə Təşkilatın müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə yaradılmış əlavə ehtiyat xərcləri yerli qanunvericilikdə könüllülük prinsipinə əsaslanır və vergi orqanları tərəfindən xərc olaraq tanınmır. Təşkilat MHBS əsasında yuxarıda göstərilən 1,032,430 AZN silinməni xüsusi ehtiyatların yaradılması hesabına balansarxası hesaba keçirmiş və nəticədə xüsusi ehtiyatların yaradılması hesabına Təşkilat 2020-ci ili 761,630 AZN zərərlə başa vurmuşdur.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə girov təminatlarının ədalətli dəyəri deyil, girov təminatının növünə görə təhlil olunan müştərilərə verilmiş kreditlərin qalıq dəyəri göstərilmişdir:

	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – kənd təsərrüfatı	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak	Cəmi 31 dekabr 2020-ci il tarixinə
Təmin edilmiş kreditlər:			
- daşınmaz əmlak	-	9,578	9,578
- zəminlik müqaviləsi	-	433,461	433,461
Hesablanmış faiz gəlirləri	872,617	5,050	877,667
Çıxılsın: Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(134,844)	(9,783)	(144,627)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	737,773	438,306	1,176,079

	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – kənd təsərrüfatı	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak	Cəmi 31 dekabr 2019-cu il tarixinə
Təmin edilmiş kreditlər:			
- daşınmaz əmlak	725,157	-	725,157
- zəminlik müqaviləsi	322,877	388,569	711,446
Hesablanmış faiz gəlirləri	943,211	6,804	950,015
Çıxılsın: Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(394,242)	(20,263)	(414,505)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	1,597,003	375,110	1,972,113

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə ödənilməmiş kreditlərin növləri üzrə təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi 31 dekabr 2020-ci il
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – kənd təsərrüfatı				
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş kreditlər</i>				
<i>Təmin edilmiş kreditlər:</i>				
- daşınmaz əmlak	-	-	-	-
- zəminlik müqaviləsi	-	-	-	-
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş kreditlər	-	-	-	-
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlər</i>				
- 30 gündən 90 günədək vaxtı keçmiş	-	-	-	-
- 91 gündən 180 günədək vaxtı keçmiş	-	-	-	-
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlər	-	-	-	-
<i>Fərdi dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi)</i>				
- 181 gündən 360 günədək vaxtı keçmiş	-	-	-	-
- 360 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	-	-
Cəmi fərdi dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi)	-	-	-	-
Müştərilərə verilmiş kreditlərin və avansların ümumi qalıq dəyəri	-	-	-	-
Hesablanmış faiz gəlirləri	23,156		849,461	872,617
Çıxılsın: Kredit zərərləri üzrə ehiyat	-	-	(134,844)	(134,844)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	23,156	-	714,617	737,773

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi 31 dekabr 2019-cu il
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər– kənd təsərrüfatı				
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş kreditlər</i>				
<i>Təmin edilmiş kreditlər:</i>				
- daşınmaz əmlak	164,808	-	-	164,808
- zəminlik müqaviləsi	-	-	-	-
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş kreditlər	164,808	-	-	164,808
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlər</i>				
- 30 gündən 90 günədək vaxtı keçmiş	-	-	-	-
- 91 gündən 180 günədək vaxtı keçmiş	-	-	-	-
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlər	-	-	-	-
<i>Fərdi dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi)</i>				
- 181 gündən 360 günədək vaxtı keçmiş	-	-	-	-
- 360 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	883,226	883,226
Cəmi fərdi dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi)	-	-	883,226	883,226
Müştərilərə verilmiş kreditlərin və avansların ümumi qalıq dəyəri	164,808	-	883,226	1,048,034
Hesablanmış faiz gəlirləri	56,879	-	886,332	943,211
Çıxılsın: Kredit zərərləri üzrə ehiyat	-	-	(394,242)	(394,242)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	221,687	-	1,375,316	1,597,003

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi 31 dekabr 2020-ci il
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak				
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş kreditlər</i>				
<i>Təmin edilmiş kreditlər:</i>				
- daşınmaz əmlak	-	-	-	-
- zəminlik müqaviləsi	428,230	-	-	428,230
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş kreditlər	428,230	-	-	428,230
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlər</i>				
- 30 gündən 90 günədək vaxtı keçmiş	-	-	-	-
- 91 gündən 180 günədək vaxtı keçmiş	-	-	-	-
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlər	-	-	-	-
<i>Fərdi dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi)</i>				
- 181 gündən 360 günədək vaxtı keçmiş	-	-	-	-
- 360 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	14,809	14,809
Cəmi fərdi dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi)	-	-	14,809	14,809
Müştərilərə verilmiş kreditlərin və avansların ümumi qalıq dəyəri	428,230	-	14,809	443,039
Hesablanmış faiz gəlirləri	4,830	-	221	5,050
Çıxılın: Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(4,331)	-	(5,452)	(9,783)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	428,729	-	9,578	438,306

Kredit zərərləri müəyyən edərkən Təşkilatın nəzərə aldığı əsas amillər onun vaxtı keçmiş statusu və müvafiq girov təminatının (əgər varsa) dəyərini realizasiya etmək imkanındır. Bunun əsasında yuxarıdakı cədvəldə fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlərin ödəmə müddətləri üzrə təhlili göstərilir.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi 31 dekabr 2019-cu il
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak				
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş kreditlər</i>				
<i>Təmin edilmiş kreditlər:</i>				
- daşınmaz əmlak	-	-	-	-
- zəminlik müqaviləsi	372,604	-	-	372,604
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş kreditlər	372,604	-	-	372,604
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlər</i>				
- 30 gündən 90 günədək vaxtı keçmiş	-	-	-	-
- 91 gündən 180 günədək vaxtı keçmiş	-	-	-	-
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlər	-	-	-	-
<i>Fərdi dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi)</i>				
- 181 gündən 360 günədək vaxtı keçmiş	-	-	-	-
- 360 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	15,965	15,965
Cəmi fərdi dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi)	-	-	15,965	15,965
Müştərilərə verilmiş kreditlərin və avansların ümumi qalıq dəyəri	372,604	-	15,965	388,569
Hesablanmış faiz gəlirləri	2,506	-	4,298	6,804
Çıxılsın: Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	-	-	(20,263)	(20,263)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	375,110	-	-	375,110

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Əmlak, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər

	Mebel və qurğular	Nəqliyyat vasitələri	Kompüter və avadanlıqlar	Digər əsas vəsaitlər	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi
İlkin dəyəri						
31 dekabr 2018-ci il	46,847	108,568	49,648	7,247	7,000	219,310
Əlavələr	1,072	-	945	-	16,000	18,017
Silinmələr	(7,740)	(7,085)	(19,008)	-	-	(33,833)
31 dekabr 2019-cu il	40,179	101,483	31,585	7,247	23,000	203,494
Əlavələr	84	-	12,615	-	-	12,699
Silinmələr	-	-	(165)	-	-	(165)
31 dekabr 2020-ci il	40,263	101,483	44,035	7,247	23,000	216,028
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya						
31 dekabr 2018-ci il	(46,847)	(81,055)	(49,648)	(7,247)	(7,000)	(191,797)
İl üzrə köhnəlmə və amortizasiya xərci	(154)	(7,027)	(89)	-	(311)	(7,581)
Silinmiş köhnəlmə və amortizasiya	7,739	1,677	19,009	-	-	28,425
31 dekabr 2019-cu il	(39,262)	(86,405)	(30,728)	(7,247)	(7,311)	(170,953)
İl üzrə köhnəlmə və amortizasiya xərci	(270)	(5,625)	(3,345)	-	(3,200)	(12,440)
Silinmiş köhnəlmə və amortizasiya	-	-	165	-	-	165
31 dekabr 2020-ci il	(39,532)	(92,030)	(33,908)	(7,247)	(10,511)	(183,228)
Xalis qalıq dəyəri						
31 dekabr 2019-cu il	917	15,078	857	-	15,689	32,541
31 dekabr 2020-ci il	731	9,453	10,127	-	12,489	32,800

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. Hökumət Fondları ilə hesablaşmalar

Hökumət Fondları ilə hesablaşmalar aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2020-ci il tarixinə	31 dekabr 2019-cu il tarixinə
Kənd Təsərrüfatı Kreditləri üzrə Dövlət Agentliyi ilə hesablaşmalar	841,474	841,474
Cəmi hökumət fondları ilə hesablaşmalar	841,474	841,474

Təşkilat Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi nəzdində Kənd Təsərrüfatı Kreditləri üzrə Dövlət Agentliyindən (bundan sonra “Agentlik”) Layihə icraçısı-vasitəçi kimi vəsait almışdır. Kiçik və orta sahibkarlara dəstək verilməsi məqsədilə ayrılan vəsaitləri Təşkilat agent haqqı qismində əlavə faiz məbləğləri də nəzərə alınmaqla aidiyyəti üzrə kredit ittifaqları və debitor qruplarına kreditlərin verilməsinə yönləndirmiş və həmin kreditlərin yığılaraq Agentliyə geri ötürülməsi üçün vasitəçi-agent rolunu icra etmişdir. 2012-ci ilin əvvəlində Layihənin icra müddəti başa çatmış, əvvəlki dövrdə paylanmış kreditlərin geri yığılmasının təşkili üçün Təşkilatın agent fəaliyyətinin davam etdirilməsi, bu aspektdə Təşkilatın əməliyyat xərclərinin qarşılınması üçün (ona çatması agent haqqının ödənilməsindən ötrü başqa mənbə olmadığı üçün) kreditləşmənin tədricən azaldılması yolu ilə davam etdirilməsi məqsədəuyğun hesab edilmişdir. Məsələ ilə bağlı, Nazirlər Kabinetinin sərəncamı nəticəsində 2012-ci ildə Lahiyə üzrə ayrılmış vəsait dəqiqləşdirilərək yekun ödəniş tarixi 31 dekabr 2019-cu il tarixinə qədər uzadılmış, lakin Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2014-cü ildə təsdiqlənmiş digər sərəncamı ilə, layihə vəsaitlərinin ödəniş qrafikinə sonradan dəyişikliklər edilmiş və 31 dekabr 2015-ci il tarixinə qədər geri ödənilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Müvafiq olaraq, Təşkilata borcalanların kreditləşməsinin davamı üçün vəsait ayrılması dayandırılmış, ona davam etdirəcəyi agent xidmətləri müqabilində agent haqqı, komissiya (və ya belə ödəmələr üçün mənbə) nəzərdə tutulmamış və verilməmişdir. Bu tələbin əvəzsiz yerinə yetirilməsilə bağlı heç bir hüquqi öhdəliyi olmayan Təşkilat qeyd olunan kredit portfeli və müvafiq olaraq Agentlik qarşısındakı öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirməyə də, idarəetməsi Təşkilatın ixtiyarında olduğu üçün sözügedən portfelin cari qalıq məbləğlərinin uçotu Təşkilatın balansarxası hesablarında aparılır və Təşkilat portfelə xidmət göstərməyə davam edir (təhlillər aparır, korporativ kreditlər üzrə auditin həyata keçirilməsini təmin edir, hesabatlar hazırlayır və təqdim edir, sorguları cavablandırır, məhkəmə işlərini davam etdirir, icra tədbirlərini əlaqələndirir, xidmət haqları, icra dənişləri, rüsumlar ödəyir və proseslərə nəzarət edir, həmçinin kreditlərin geri yığılması istiqamətində digər tədbirlər həyata keçirir). Göstərdiyi xidmət müqabilində hesabat tarixinə Agentlik tərəfindən Təşkilata heç bir ödənişin həyata keçirilmədiyini nəzərə alaraq, rəhbərlik çəkilən birbaşa və dolaylı xərclərin bir qismini ümumi borcların strukturundakı nisbətlərə müvafiq olaraq kapitallaşdırmağı davam etdirməkdədir.

10. Digər Aktivlər və Digər Öhdəliklər

Qeyri-maliyyə aktivlərindən ibarət olan digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Faiz gəlirinin dövlətə aid hissəsi üzrə artıq ödəmə	51,480	51,480
Əvvəlcədən ödənilmiş vergilər	-	-
İşçilərə ödənilmiş avanslar	11	31
Digər	2,662	8,508
Cəmi digər aktivlər	54,153	60,019

Maliyyə öhdəliklərindən ibarət olan digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Təmin edilmiş xidmətlər üzrə ödəniləcək vəsaitlər	299,393	90,568
Dövlət və yerli fondlar qarşısında öhdəliklər	5,709	510,480
Digər maliyyə öhdəlikləri	52,617	6,047
Cəmi digər öhdəliklər	357,719	607,095

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Banklardan və digər maliyyə institutlarından alınmış müddətli öhdəliklər

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Əsas məbləğ üzrə ödəniləcək vəsaitlər	157,204	141,654
Yığılmış ödəniləcək faizlər	24	5
Cəmi banklardan və digər maliyyə institutlarından alınmış müddətli öhdəliklər	157,228	141,659

Təşkilat istehlak kreditlərinin restrukturizasiyası məqsədilə 19 dekabr 2019-cu il tarixində illik nominal faiz dərəcəsi 0.1 % olan 1 ili güzəştli 141,654 AZN məbləğində 5 il müddətinə, əsas məbləğin ödənişi hər il bərabər hissələrlə olmaqla Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi bankından müddətli vəsait cəlb etmişdir. Əlavə olaraq 26 fevral 2020-ci il tarixində Cəmiyyət 15,550 AZN məbləğində digər tranş üzrə vəsait cəlb etmişdir.

12. Nizamnamə Kapitalı

31 dekabr 2020-ci və 2019-cu il tarixlərinə Təşkilatın nizamnamə kapitalı müvafiq olaraq, 272,076 AZN və 272,076 AZN məbləğində olmuşdur.

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Fiziki şəxslər	200,122	200,122
Hüquqi şəxslər	71,388	71,388
Azərbaycan Kredit İttifaqları Assosiasiyası	566	566
Cəmi nizamnamə kapitalı	272,076	272,076

Təşkilatın girov əmanəti qəbul etməyən Bank Olmayan Kredit Təşkilatı olaraq qanunvericilikdə nəzərdə tutulan icbari ehtiyat yaratmaq öhdəliyi yoxdur. MHBS əsasında mövcud risklərin qarşısının alınması məqsədilə Təşkilatın müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə yaradılmış əlavə ehtiyat xərcləri yerli qanunvericilikdə könüllülük prinsipinə əsaslandığı və vergi orqanları tərəfindən xərc olaraq tanınmadığı üçün Təşkilat yerli muhasibat uçotu qaydalarına əsasən MHBS əsasında yaranan xalis mənfəətdən daha çox mənfəət əldə etmişdir.

13. Xəzinə səhmləri

	Adi səhmlərin sayı		Azərbaycan manatı ilə	
	2020-ci il üzrə	2019-cu il üzrə	2020-ci il üzrə	2019-cu il üzrə
İlin əvvəlinə	31,50	-	(5,360)	-
İl ərzində geri alınmış səhmlər	-	43.82	-	(7,035)
İl ərzində satılmış səhmlər	-	(20)	-	3,211
Bölüşdürülməmiş mənfəətin kapitallaşdırılmasından				
Təşkilatın payına düşən adi səhmlər	-	7.68	-	(1,536)
İlin sonuna	31,50	31,50	(5,360)	(5,360)

14. Kapital ehtiyatları

31 dekabr 2020-ci il tarixinə əlavə kapital, Təşkilatın səhmdarları tərəfindən təmin edilmiş 101,800 AZN məbləğində əmlak və avadanlıqdan və xəzinə səhmlərinin satışından qazınan 789 AZN vəsaitdən ibarətdir.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

15. Faiz gəlirləri

	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il üzrə
Faiz gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Amortizasiya olunmuş dəyərdə aktivlər üzrə faiz gəlirləri:		
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə faiz gəlirləri	87,751	69,164
Cəmi faiz gəlirləri	87,751	69,164
Faiz xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Amortizasiya olunmuş dəyərdə öhdəliklər üzrə faiz xərcləri:		
Müddətli borc öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri	(232)	(288)
Cəmi faiz xərcləri	(232)	(288)
Faiz gətirən aktivlər üzrə ehtimal edilən zərər üçün ehtiyatlar təmin olunmamışdan əvvəl xalis faiz gəliri	87,519	68,876

16. Haqq və komissiya xərcləri

Haqq və komissiya xərcləri aşağıdakı şəkildə olmuşdur:

	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il üzrə
Haqq və komissiya xərcləri	(2,709)	(933)
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	(2,709)	(933)

17. İnzibati və Digər Əməliyyat Xərcləri

	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il üzrə
Əmək haqları və digər mükafatlar	(231,103)	(106,933)
İcarə xərcləri	(39,605)	(15,428)
Sosial sığorta xərcləri	(39,101)	(18,077)
Peşəkar xidmətlər üzrə haqlar	(15,811)	(8,383)
Rüsumlar və məhkəmə xərcləri	(14,313)	(5,336)
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	(12,440)	(7,581)
Təmir və saxlama xərcləri	(11,436)	(2,937)
Ezamiyyə və əyləncə xərcləri	(6,167)	(2,516)
Üzvlük haqları	(5,850)	(6,328)
Proqram təminatı xərcləri	(2,845)	(2,058)
Rabitə xərcləri	(2,845)	(2,047)
Bank tutulmaları	(2,570)	(1,298)
Ofis ləvazimatları	(2,160)	(831)
Reklam xərcləri	(370)	(118)
Nəqliyyatın istismar xərcləri	-	(4,038)
Əsas vəsaitlərin satışından zərər	-	(159)
Kommunal xərclər	-	(27)
Digər xərclər	(11,035)	(1,941)
Cəmi inzibati və digər əməliyyat xərcləri	(397,651)	(186,036)

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Digər gəlirlər

Digər gəlirlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il üzrə
Öhdəliklərin silinməsində gəlir	267,275	-
Silinmiş aktivlərin ödənişindən yaranmış gəlir	68,261	102,654
Əvvəlki illərdə silinmiş hərrac xərclərinin geri qaytarılması	-	10,895
Girovda olan əmlakın satışından gəlir	197	6,442
Digər gəlirlər	40,459	630
Cəmi digər gəlirlər	376,192	120,621

19. Mənfəət Vergisi

Təşkilat, vergiləri Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə əsasən hazırlanmış vergi hesabatlarına və qeydlərinə əsasən hesablayır və bu hesablamalar MHBS-dən fərqlənə bilər.

Bəzi xərclər vergiyə cəlb olunmadığından və bəzi gəlirlər vergidən azad olduğundan Təşkilat müəyyən daimi vergi fərqlərinin təsirinə məruz qalır.

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatlarında göstərilən aktiv və öhdəliklərin qalıq dəyəri ilə onların vergi hesabatındakı qalıq dəyərləri arasındakı müvəqqəti fərqlərin xalis vergi təsirini əks etdirir. 31 dekabr 2020-ci il və 2019-cu il tarixlərinə olan müvəqqəti fərqlər əsasən gəlir və xərclərin tanınmasında müxtəlif üsulların istifadə edilməsinə, eləcə də bəzi aktivlər üzrə vergi uçotunda olan qalıqların maliyyə hesabatlarında olan qalıqlara nisbətən fərqli olması nəticəsində yaranır.

Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi xüsusilə fərqli şərtlərə və dəyişikliklərə səbəb ola bilər. Bundan əlavə, vergi qanunvericiliyinə dair rəhbərliyin şərhli vergi orqanlarının şərhindən fərqlənə biləcəyi üçün, sövdələşmələrə vergi orqanları tərəfindən etiraz edilə bilər və nəticədə Təşkilata maliyyə hesabatları üçün əhəmiyyətli olacaq əlavə vergilər, cəzalar və faizlər tətbiq oluna bilər.

31 dekabr 2020-ci və 2019-cu il tarixlərinə vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlər aşağıdakılardır:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlər:		
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	3,594	2,694
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	-	230,442
Digər öhdəliklər	-	14,000
Cəmi vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlər	3,594	247,136
Vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlər:		
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	(33,386)	-
Banklardan və digər maliyyə institutlarından alınmış müddətli öhdəliklər	(4)	(4)
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	(80)	(797)
Cəmi vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlər	(33,470)	(801)
Xalis vergi bazasını (artıran)/azaldan müvəqqəti fərqlər	(29,876)	246,335
Yerli vergi dərəcəsi ilə hesablanan təxirə salınmış vergi (öhdəliyi)/aktivi (20%-lə 2020-ci ildə, 20%-lə 2019-cu ildə)	(5,975)	49,267
Xalis təxirə salınmış vergi (öhdəliyi)/aktivi	(5,975)	49,267

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Mənfəət Vergisi (davamı)

Mühasibat (zərəri)/mənfəəti ilə mənfəət vergisi xərci arasında əlaqə 31 dekabr 2020-ci və 2019-cu il tarixlərinə aşağıdakı kimi izah edilir:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Mənfəət vergisindən əvvəl (zərər)/mənfəət	(699,201)	14,249
Qanunla təyin edilmiş vergi dərəcəsi ilə nəzəri vergi, 20%	139,840	(2,850)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan xərclərin və ya vergiyə cəlb edilməyən gəlirlərin vergi effekti	(202,269)	7,497
Mənfəət vergisi (xərci)/gəliri	(62,429)	4,647
Cari mənfəət vergisi xərci	(7,187)	(8,326)
Təxirə salınmış vergi aktivlərində dəyişikliklər	(55,242)	12,973
Mənfəət vergisi (xərci)/gəliri	(62,429)	4,647
Təxirə salınmış verginin hərəkəti	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
İlin əvvəlinə	49,267	36,294
Dövr ərzində vergi aktivində mənfəətə və ya zərəərə təsir edən dəyişikliklər	(55,242)	12,973
İlin sonuna	(5,975)	49,267

20. Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi

Təşkilat daxilində risklərin idarə edilməsi maliyyə (kredit, bazar, coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski. Maliyyə aləti üzrə əməliyyat aparən bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurduqda, Təşkilat kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Təşkilatın qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına gətirib çıxarır.

Təşkilatın İdarə Heyəti tərəfindən təsdiqlənmiş Kredit Siyasətinə uyğun olaraq mümkün kredit risklərinin diversifikasiyasını və azaldılmasını təmin etmək üçün kredit portfeli üzrə bəzi limitlər müəyyən edilmişdir.

Bu limitlər aşağıda göstərilir:

1. Biznes və istehlak kreditləri portfeli üzrə limitlər;
2. İqtisadi sektorlar üzrə limitlər;
3. Regionlar üzrə limitlər;
4. Konsentrasiya limitləri; və
5. Təminatın növü üzrə limitlər.

Təşkilat hər rüb limitləri müəyyən edir və onları nəzərdən keçirir. Bazar şəraitində əhəmiyyətli dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə həmin limitlərə yenidən baxıla bilər. Limitlərin dəyişməsi ilə bağlı təklif əvvəlcə Kredit Komitəsi, sonra isə İdarə Heyəti tərəfindən təsdiqlənir.

Təşkilat müntəzəm olaraq bütün limitlərə riayət edilməsinə nəzarət edir və bəzi limitlər (bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupuna verilmiş kreditlərin maksimum məbləği və əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlərin maksimum məbləği) hər hansı yeni kreditin verilməsindən əvvəl yoxlanılır. Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı ölkədə fəaliyyət göstərən bütün maliyyə təşkilatları tərəfindən riayət edilməsi məcburi hesab olunan bəzi limitlər müəyyən edir və bu limitlərə müntəzəm olaraq nəzarət edir.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Kredit risklərinin idarə edilməsi Təşkilatın əməliyyatlarının tərkib hissəsidir. Risklərin idarə edilməsi funksiyası kreditlərin verilməsi və təsdiqlənməsindən onun geri qaytarılmasınadək baş verən kredit prosesinin bütün mərhələlərini əhatə edir. Təşkilatın Risklərin İdarə Edilməsi Komitəsi və Kredit Komitəsi müntəzəm olaraq yığılır və ən azı ayda bir dəfə İdarəetmə Komitəsinə hesabat verir. Bu komitələr, ARMB-nin İdarə Heyəti tərəfindən 29 dekabr 2004-cü il tarixində təsdiqlənmiş Risklərin İdarə Edilməsi Standartları və Prosedurları, aktivlərin təsnifləşdirilməsi və aktivlərin idarə edilməsi üzrə Təşkilatın daxili siyasətinə uyğun olaraq risklərin maksimum səviyyəsi ilə bağlı vəzifələri və təlimatları aydın şəkildə müəyyən etmişdir. ARMB-nin müəyyən etdiyi Risklərin İdarə Edilməsi Standartları və Prosedurlarına əsasən risklərin idarə edilməsi prosesinə onların müəyyən edilməsi və qiymətləndirilməsi yolu ilə risklərə nəzarət edilməsi və azaldılması, bu cür risklərlə bağlı hesabatların hazırlanması (məsələn, Rəhbərlik, komitələr və risklərin idarə edilməsi üzrə mütəxəssislər tərəfindən) və Rəhbərlik tərəfindən risk limitlərinin qəbul edilməsi aid edilir.

Risklərin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədləri aşağıda göstərilir. ARMB-nin müəyyən etdiyi Risklərin İdarə Edilməsi Standartlarına görə risklərin idarə edilməsi infrastrukturunu və bankların üzleşdiyi risklər kənar mütəxəssis və ya auditor tərəfindən ən azı ildə bir dəfə qiymətləndirilməlidir. Ümumiyyətlə, ARMB-nin müəyyən etdiyi standartlarda konkret kəmiyyət limitləri və ya standartlar nəzərdə tutulmasa da, Təşkilat tərəfindən risklərin qiymətləndirilməsi üzrə müvafiq metodologiyanın qəbul edilməsi tələb olunur.

Təşkilatda risklərin idarə edilməsi funksiyası Təşkilatın İdarə Heyəti və bütün əməkdaşlarının vəzifə və səlahiyyətlərinin ümumi strukturuna daxildir. Bu funksiya aşağıdakıların müəyyən edilməsini tələb edir: (i) risklərin idarə edilməsi funksiyası çərçivəsində nəzarət edilən risklərin həcmi və ya səviyyəsi, (ii) Təşkilatın daxili strukturunda risklərin idarə edilməsi funksiyasının yerinə yetirilməsinə görə məsul olan işçinin vəzifəsi və (iii) risklərlə bağlı məlumatların qiymətləndirilməsi metodologiyası, müvafiq hesabatların hazırlanması və bu cür risklərə nəzarət edilməsi (risk limitlərinin müəyyən edilməsi) və qərarların qəbul edilməsi prosesində bu cür məlumatların nəzərə alınması.

ARMB-nin müəyyən etdiyi Risklərin İdarə Edilməsi Standartlarında kredit risklərinin xarakteri, eləcə də onların müəyyən edilməsi və qiymətləndirilməsi metodologiyası əks etdirilir. Bundan əlavə, Standartlarda Təşkilatın İdarə Heyəti tərəfindən aşağıdakı risk limitlərinin qəbul edilməsi nəzərdə tutulur: kapital riski, bazar riski, kredit riski və konsentrasiya riski üzrə limitlər.

Təşkilat məruz qaldığı kredit riskinə bir borcalan, eləcə də coğrafi və ya fəaliyyət seqmentləri üzrə limitlər müəyyən etməklə nəzarət edir. Bu cür risklərə Kredit Komitəsi kimi Təşkilatın müvafiq bölmələri tərəfindən gündəlik nəzarət olunur. Bu cür risklərə, həmçinin, İdarəetmə Komitəsi tərəfindən hər ay nəzarət olunur və vaxtı keçmiş kreditlərin sayının azaldılması tələb olunduqda, prosedurların təkmilləşdirilməsi məqsədilə il ərzində mütəmadi olaraq nəzərdən keçirilir. Kredit riski səviyyəsinin məhsul, borcalan və sənaye sahələri üzrə limitləri müntəzəm olaraq Rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənir.

Bir borcalan, o cümlədən banklar və broker şirkətlərinin məruz qaldığı kredit riski əlavə olaraq balans və balansdankənar riskləri əhatə edən ARMB-nin normativ sub-limitləri vasitəsilə, eləcə də gün ərzində forvard valyuta müqavilələri kimi ticarət vasitələri üzrə risk limitlərini ötürməklə məhdudlaşdırılır. Qəbul edilə bilən risk səviyyəsi üzrə limitlərə faktiki olaraq hər gün nəzarət edilir. Təşkilat tərəfindən aşağıdakı sub-limitlər tətbiq edilir:

- Bir borcalan və birgə borcalanlar qrupuna verilən kreditin maksimum məbləği kreditin verilmə tarixinə BOKT-nin kapitalının 30 faizindən çox olmamalıdır. Təşkilatın kredit siyasəti kreditlərin verilməsi prosesinə cəlb olunan Təşkilatın hər bir əməkdaşının vəzifə və səlahiyyətlərini tənzimləyir, eləcə də kreditlərin verilməsi limitlərini, kreditlərə nəzarət qaydalarını müəyyən edir.

Kreditin təsdiqlənməsi proseduru və səlahiyyətlərin müəyyən edilməsi. Kreditin təsdiqlənməsi prosesi Təşkilatın Kredit Siyasətində nəzərdə tutulan prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir. Kreditin təsdiqlənməsi səlahiyyətləri hər bir biznes vahidi üzrə Təşkilatın Rəhbərliyi tərəfindən təsdiqlənmiş limitlər çərçivəsində müəyyən edilir.

Kreditlərin təsdiqlənməsi üzrə səlahiyyətlər. Kreditlərin verilməsindən əvvəl Təşkilat, potensial borcalanların ətraflı qiymətləndirilməsini aparır. Bu təhlil potensial borcalanın maliyyə vəziyyətinə, bazardakı mövqeyinə, kreditin təminatı üçün qoyulmuş girovun növünə və dəyərinə, eləcə də kredit tarixçəsinə əsaslanır.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Kreditlər üzrə monitoring borcalan üzrə Təşkilatın daxili risk reytingini nəzərə alaraq, kreditin ümumi müddəti ərzində müntəzəm şəkildə aparılır. Bir çox hallarda planlaşdırılmış monitoring hər rüb aparılır. Kreditin vaxtı keçdikdə, borcalana on gün ərzində bildiriş göndərilir. Borcalan krediti ödəyə bilmədikdə 30 gün ərzində ikinci bildiriş göndərilir. Kreditlərin böyük hissəsi üzrə faiz ödənişləri hər ay aparıldığına görə, bu Təşkilata borcalanın maliyyə vəziyyətinə dair əlavə məlumat əldə etmək imkanı verir. Ödənişlərin vaxtı gecikdirildiyi halda, Kredit Komitəsi tərəfindən əlavə monitoring keçirilir. Həmin Şöbə Təşkilatın aktivlərinin təhlükəsizliyi və mümkün kredit riskləri və zərərlərin azaldılmasını təmin etmək məqsədilə, bütün kredit növləri üzrə monitoring aparır və monitoringin nəticələrinə dair xüsusi hesabat hazırlayaraq onu Təşkilatın Kredit Komitəsinə təqdim edir. Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər istisna olmaqla, Təşkilatın bütün kreditlər üçün zəmanətlər və müxtəlif girov növləri (daşınmaz əmlak, əsas vəsaitlər, dövriyyədə olan mallar, qiymətli kağızlar və s.) şəklində təminat alınmasını nəzərdə tutur.

Maksimal risk. Təşkilatın məruz qaldığı maksimal kredit riski fərdi risklərdən və ümumi iqtisadiyyatın daşdığı risklərdən asılı olaraq əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənir. Aşağıdakı cədvəl maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin risklərə məruz qalmasının maksimal həddini təqdim edir. Maliyyə aktivləri üçün bu məbləğ əvəzləşdirmələr və mövcud girovlar çıxıldıqdan sonra aktivlərin qalıq dəyərində bərabərdir. Maliyyə qarantiyaları və digər şərti təəhhüdlər üçün kredit riskinə məruz qalmanın maksimal həddi, bu qarantiyalar üzrə üçüncü şəxslərə ödənilməli olan mütləq məbləğlər, kredit öhdəliklərində isə müştəri tərəfindən tələb edilən vəsaitlərin məbləği kimi təyin edilir.

	31 dekabr 2020-ci il			
	Maksimal risk	Əvəzləşdirmədən sonra xalis risk	Təmin edilmiş kreditlər	Əvəzləşdirmədən və alınmış təminatlardan sonra xalis risk
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	1,176,079	1,176,079	9,578	1,166,501

	31 dekabr 2019-cu il			
	Maksimal risk	Əvəzləşdirmədən sonra xalis risk	Təmin edilmiş kreditlər	Əvəzləşdirmədən və alınmış təminatlardan sonra xalis risk
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	1,972,113	1,972,113	725,157	1,246,956

Maliyyə aktivləri beynəlxalq səviyyəli reyting agentliyi tərəfindən cari kredit qabiliyyəti üzrə bölüşdürülmüşdür. On yüksək dərəcə AAA-dır. İnvestisiya kimi təsnifləşdirilən maliyyə aktivlərinin dərəcəsi AAA-dan BBB-yə qədərdir. BBB-dən aşağı dərəcəli maliyyə aktivləri spekulyativ alətlər kimi təsnifləşdirilir.

2020-ci ildə beynəlxalq reyting agentliklərinə müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının kredit dərəcəsi BB+ investisiya səviyyəsinə müvafiq gəlmişdir (2019-cu il: BBB-).

Aşağıdakı cədvəl Təşkilat tərəfindən saxlanılan maliyyə aktivlərinin kredit dərəcələrini 31 dekabr 2020-ci və 2019-cu il tarixlərinə əks etdirir:

	BB	B-	Dərəcəsiz	31 dekabr 2020-ci il
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,368	-	-	1,368
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	-	-	1,176,079	1,176,079

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

	BB	B-	Dərəcəsiz	31 dekabr 2019-cu il
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	135,765	-	507	136,273
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	-	-	1,972,113	1,972,113

Maliyyə sektoru əsasən maliyyə aktivləri və şərti öhdəliklər üzrə kredit riskinə məruz qalır. Təşkilatın məruz qaldığı kredit riskləri Azərbaycan Respublikasında toplanmışdır. Risklərin mütəmadi olaraq monitorinqi keçirilir ki, kredit limitlərinin və Təşkilat tərəfindən hazırlanmış kredit qabiliyyəti üzrə risklərin idarə edilməsi prinsiplərinin pozulması hallarının qarşısı alınsın.

Bazar riski. Təşkilat bazaradakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan (a) valyuta (b) faiz dərəcəsi və (c) pay alətləri üzrə açıq mövqelər ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır. Bazar risklərinin idarə edilməsində Təşkilatın məqsədi valyuta məzənnələri və faiz dərəcələrindəki mənfi dəyişikliklərə görə Təşkilatın məruz qala biləcək açıq bazar mövqeləri üzrə mümkün zərər məbləğlərinin məhdudlaşdırılması və azaldılmasından ibarətdir. İdarəetmə Komitəsi qəbul edilə bilən risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Bu limitlər ARMB-nin Açıq Valyuta Mövqeyi Limitlərinin Müəyyən Edilməsi və Tənzimlənməsi Qaydalarına uyğun olaraq müəyyən edilir. Təşkilatın hər-hansı bir valyuta üzrə açıq valyuta mövqeyi Təşkilatın məcmu kapitalının 10.0 faizindən, bütün xarici valyutalar üzrə isə 15.0 faizindən artıq olmamalıdır. Təşkilat, ehtiyac yarandıqda ARMB-nin müəyyən etdiyi limitlərdən daha sərt limitlər müəyyən edə bilər.

Xarici valyuta riski. Təşkilat Azərbaycan manatına qarşı xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar xarici valyuta riskinə məruz qalır. İdarəetmə Komitəsi hər bir valyuta üzrə və ümumilikdə risklərin səviyyəsi ilə əlaqədar günün sonuna, həmçinin bir gün ərzində limitlər müəyyən edir və bu limitlərə gündəlik nəzarət edir. Təşkilat spekulyativ fəaliyyət və ya hecinq məqsədləri üçün hər hansı derivativ alətlərlə əməliyyat aparmır. Bu cür alətlər Azərbaycan Respublikasında geniş yayılmamışdır.

Hesabat dövrünün sonunda Təşkilatın məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks olunur:

Maliyyə aktivləri	AZN	ABŞ Dolları	31 dekabr 2020-ci il
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,368	-	1,368
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	1,176,079	-	1,176,079
Hökumət Fondları ilə hesablaşmalar	841,474	-	841,474
Cəmi maliyyə aktivləri	2,018,921	-	2,018,921

Maliyyə öhdəlikləri	AZN	ABŞ Dolları	31 dekabr 2020-ci il
Banklardan və digər maliyyə institutlarından alınmış müddətli öhdəliklər	157,228	-	157,228
Digər maliyyə öhdəlikləri	371,719	-	371,719
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	514,947	-	514,947
Açıq valyuta mövqeyi	1,503,974	-	1,503,974

Maliyyə aktivləri	AZN	ABŞ Dolları	31 dekabr 2019-cu il
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	136,273	-	136,273
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	1,972,113	-	1,972,113
Hökumət Fondları ilə hesablaşmalar	841,474	-	841,474
Cəmi maliyyə aktivləri	2,949,860	-	2,949,860

Maliyyə öhdəlikləri	AZN	ABŞ Dolları	31 dekabr 2019-cu il
Banklardan və digər maliyyə institutlarından alınmış müddətli öhdəliklər	141,659	-	141,659
Digər maliyyə öhdəlikləri	607,095	-	607,095
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	748,754	-	748,754
Açıq valyuta mövqeyi	2,201,106	-	2,201,106

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Yuxarıdakı cədvələ yalnız maliyyə aktivləri və öhdəlikləri daxildir. Təşkilat hesab edir ki, pay alətləri üzrə investisiyalar və qeyri-pul aktivləri əhəmiyyətli valyuta riskinin yaranmasına gətirib çıxarmır.

Valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklər Təşkilatın mənfəət və ya zərərindən başqa, digər kapitalına heç bir təsiri yoxdur. Açıqlama Təşkilatın funksional valyutasından fərqli valyutalarda ifadə olunan pul qalıqları üçün hesablanmışdır. Təşkilat həssaslıq təhlili həyata keçirərkən aşağıdakı mülahizələri irəli sürür:

Həssaslıq təhlili Təşkilatın növbəti illik hesabat dövründə açıqlamalarını təqdim edən dövr ərzində mümkün dəyişikliklərin təsirini göstərir. Təşkilat bütün mümkün dəyişikliklərin deyil, yalnız müvafiq risk dəyişənlərinin mümkün limitləri çərçivəsində təsirini açıqlayır.

Faiz dərəcəsi riski. Təşkilat bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları, həmçinin, azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. İdarəetmə Komitəsi faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir.

	31 dekabr 2020-ci il tarixinə		31 dekabr 2019-cu il tarixinə	
	Faiz dərəcəsi +1%	Faiz dərəcəsi -1%	Faiz dərəcəsi +1%	Faiz dərəcəsi -1%
Maliyyə aktivləri:				
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	5,430	(5,430)	7,125	(7,125)
Vergidən əvvəlki mənfəət üzrə xalis təsir	5,430	(5,430)	7,125	7,125

Coğrafi risk. Aktiv və öhdəliklərin coğrafi konsentrasiyası Azərbaycan Respublikası ərazisində toplanmışdır.

Digər risk konsentrasiyaları. Rəhbərlik, verilmiş kreditlərin ümumi məbləği xalis aktivlərin 10%-dən yuxarı olan borcalanlar haqqında məlumatları əks etdirən hesabatlara əsasən kredit riski üzrə konsentrasiyaya nəzarət edir və bu cür məlumatları açıqlayır. 31 dekabr 2020-ci və 2019-cu il tarixlərində Təşkilatın əhəmiyyətli risk konsentrasiyaları olmamışdır.

Likvidlik riski. Likvidlik riski Təşkilatın maliyyə öhdəliklərindən irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsində Təşkilatın çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Buraya depozitlərin geri götürülməsi tələblərinə cavab vermək və faktiki olaraq ödəmə vaxtı çatmış maliyyə alətləri üzrə digər maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması aiddir. Likvidlik riski aktivlər üzrə əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətinin öhdəliklər üzrə əməliyyatların ödəmə müddətləri ilə uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. Təşkilatın Rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu maliyyə təşkilatlarının idarə olunması üçün əsas amillərdir.

Likvidlik risklərinin idarə edilməsi məqsədilə, Təşkilat aktiv/öhdəliklərin idarə edilməsi prosesinin bir hissəsi kimi bankların əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə hər gün nəzarət edir. Borc alınmış vəsaitlərin geri götürülməsi tələblərinə cavab vermək və həmçinin normal və gərgin vəziyyətdə vəsaitlərin ödənilməsini təmin etmək üçün İdarəetmə Komitəsi və İdarə Heyəti banklararası və digər borc vəsaitlərinin minimum səviyyəsi üzrə və ödəmə müddəti başa çatan vəsaitlərin minimum səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir. Onlar həmçinin öhdəlik bazasının diversifikasiya riski üzrə parametrlər müəyyən edir.

Təşkilatın likvidlik siyasəti aşağıdakılardan ibarətdir:

- Pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması və müxtəlif vaxt çərçivələrində likvidliyin təmin edilməsi üçün lazımı likvid aktivlərin səviyyəsinin saxlanması;
- Təşkilatın strateji məqsədlərinə uyğun maliyyə planının hazırlanması;
- Müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrinin saxlanması və beləliklə, Təşkilatın ölkədaxili və xarici mənbələrdən borc almaq imkanlarının artırılması;
- Yüksək likvidli və yüksək keyfiyyətli aktivlərin saxlanması;
- Məhsul bazasının vaxt çərçivələrində mövcud maliyyələşdirmə mənbələrinə uyğunlaşdırılması;
- Aktiv və öhdəliklər strukturunun vaxt çərçivələrində daimi monitorinqi.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Təşkilat aşağıda göstəriləyi kimi gözlənilən ödəmə müddətlərinə və likvidlik çatışmazlığına nəzarət edir:

	Orta çəkili effektiv faiz dərəcəsi	Vaxtı keçmiş	1 aya qədər	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ilədək	1 ildən 5 ilədək	31 dekabr 2020-ci il Cəmi
Maliyyə aktivləri:							
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	16.80%	723,974	51,143	43,894	162,083	194,985	1,176,079
Cəmi faiz gətirən aktivlər		723,974	51,143	43,894	162,083	194,985	1,176,079
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri			1,368	-	-		1,368
Hökumət Fondları ilə hesablaşmalar			-	-	-	841,474	841,474
Cəmi maliyyə aktivləri		723,974	52,511	43,894	162,083	1,036,459	2,018,921
Maliyyə öhdəlikləri:							
Banklardan və digər maliyyə institutlarından alınmış müddətli öhdəliklər	0.1%	-	24	-	-	157,204	157,228
Digər maliyyə öhdəlikləri		-	58,326	299,393	-	-	357,719
Cəmi maliyyə öhdəlikləri		-	58,350	299,393	-	157,204	514,947
Likvidlik boşluğu		723,974	(5,839)	(255,499)	162,083	879,255	1,503,974
Məcmu likvidlik aralığı		723,974	718,135	462,636	624,719	1,503,974	

	Orta çəkili effektiv faiz dərəcəsi	Vaxtı keçmiş	1 aya qədər	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ilədək	1 ildən 5 ilədək	31 dekabr 2019-cu il Cəmi
Maliyyə aktivləri:							
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	20%	1,375,316	596,797	-	-	-	1,972,113
Cəmi faiz gətirən aktivlər		1,375,316	596,797	-	-	-	1,972,113
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		-	136,273	-	-	-	136,273
Hökumət Fondları ilə hesablaşmalar		-	-	-	-	841,474	841,474
Cəmi maliyyə aktivləri		1,375,316	733,070	-	-	841,474	2,949,860
Maliyyə öhdəlikləri:							
Banklardan və digər maliyyə institutlarından alınmış müddətli öhdəliklər	0.1%	-	-	-	-	141,659	141,659
Digər maliyyə öhdəlikləri		-	96,615	510,480	-	-	607,095
Cəmi maliyyə öhdəlikləri		-	96,615	510,480	-	141,659	748,754
Likvidlik boşluğu		1,375,316	636,455	(510,480)	-	699,815	2,201,106
Məcmu likvidlik aralığı		1,375,316	2,011,771	1,501,291	1,501,291	2,201,106	

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Yuxarıda göstərilən təhlil müqavilədə nəzərdə tutulan gözlənilən ödəmə müddətlərinə əsaslanır; buna görə dövlət qiymətli kağızları üzrə portfel Rəhbərliyin həmin portfelin realizasiya oluna bilməsi ilə bağlı qiymətləndirməsinə əsasən “tələb edilənədək və bir aydan az” kateqoriyasına aid edilmişdir.

Təşkilatın Rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu Təşkilatın idarə olunması üçün əsas amillərdir. Ümumiyyətlə, bank və qeyri-bank maliyyə sektorunda bu göstəricilərə tam uyğunluq təmin edilmir. Belə ki, əməliyyatlar çox zaman qeyri-müəyyən müddətə aparılır və fərqli xarakterli daşıyır. Bu göstəricilər üzrə uyğunsuzluq potensial olaraq gəlirliliyi artırır, lakin eyni zamanda zərərin baş vermə riskini yüksəldə bilər. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri, eləcə də ödəmə müddətləri tamamlandıqdan sonra faiz hesablanan öhdəliklərin münasib dəyərlə əvəz edilməsi imkanı, Təşkilatın likvidliyinin və faiz dərəcələri və mübadilə məzənnələrinin dəyişəcəyi halda onun risklərinin qiymətləndirilməsi üçün əsas amillər hesab olunur.

Rəhbərliyin fikrincə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən maliyyə institutları üçün mövcud olan əlverişli makroiqtisadi şərait, pul vəsaitləri üzrə müsbət daxilolmalar, əməliyyatların gəlirliliyi və tələb olunduqda mövcud olan maliyyə resurslarından istifadə nəticəsində likvidlik üzrə uyğunsuzluqdan yaranan risklər əhəmiyyətli dərəcədə azalır.

21. Kapitalın İdarəedilməsi

Kapitalın idarə olunmasında Cəmiyyətin məqsədi Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi (i) kapitala dair minimal tələblərə riayət etmək (ii) Cəmiyyətin fəaliyyətinin fasiləsizliyini təmin etmək və (iii) biznesin dəstəklənməsi və səhmdar dəyərinin artırılması məqsədilə optimal kapital bazasının saxlamaqdan ibarətdir.

Kredit müqavilələrində kapitalın adekvatlığı tələbləri ilə bağlı xüsusi maliyyə şərtləri nəzərdə tutulmamışdır.

22. Şərti Öhdəliklər

Məhkəmə prosedurları. Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyət gedişində Təşkilata qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar, Təşkilatın Rəhbərliyi öz təxminlərinə, eləcə də daxili və kənar peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Təşkilatın əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərtlərinə müvafiq dövlət vergi orqanları tərəfindən etiraz edilə bilər. Azərbaycan Respublikasında cərəyan edən son hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyi şərh edərkən və vergilərin məbləğini müəyyən edərkən daha sərt mövqe nümayiş etdirə bilər və keçmişdə etiraz edilməyən əməliyyat və fəaliyyətlərə yenidən baxıla bilər. Bunun nəticəsində, Təşkilata qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanıla bilər. Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2020-ci il və 2019-cu il tarixlərində Təşkilatın binaları və avadanlıqları ilə əlaqədar kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəlikləri olmamışdır.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri

Amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri Təşkilat müəyyən qiymətləndirmə üsulları ilə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini açıqlamaq üçün aşağıdakı qiymətləndirmə səviyyələrindən istifadə edir:

Səviyyə 1: fəal bazarda alınıb-satılan maliyyə alətlərinin (ictimai satışa çıxarılan törəmələr, ticarət və satıla bilən qiymətli kağızlar və s.) ədalətli dəyəri hesabat dövrünün sonunda bazar qiymətlərinə əsaslanır. Təşkilat tərəfindən saxlanılan maliyyə aktivləri üçün istifadə olunan bazar qiyməti cari təklif qiymətini əks etdirir. Bu alətlər 1-ci səviyyəyə daxil edilir.

Səviyyə 2: fəal bazarda alınıb-satıla bilməyən maliyyə alətlərinin (hesabdan əlavə törəmələr) ədalətli dəyəri müəssisənin təxminlərinə daha az etibar edərək və mümkün qədər müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanan qiymətləndirmə üsullarından istifadə etməklə müəyyən edilir. Ədalətli dəyər aləti tələb olunan bütün əhəmiyyətli müşahidələr mövcuddursa, alət 2-ci səviyyəyə aid edilir.

Səviyyə 3: Bir və ya daha çox əhəmiyyətli amillər müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanma bilmirsə, bu maliyyə aləti 3-cü səviyyəyə aid edilir. Bu hal bazara çıxarılmamış qiymətli kağızlar üçün nəzərdə tutulur.

Aşağıda qeyd olunmuş cədvəldə ədalətli dəyərdə ölçülməyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri təxminləri və hər bir ədalətli dəyər təxmininin təsnifləşdirildiyi ədalətli dəyər iyerarxiyasında səviyyələr ilə təhlil edilir.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə ədalətli dəyərdə ölçülmüş maliyyə alətləri üzrə ədalətli dəyər iyerarxiyası:

	Qiymətləndirmə tarixi	Fəal bazarda təyin olunmuş qiymətlər (Səviyyə 1)	Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 2)	Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2020-ci il	1,368	-	-	1,368
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	31 dekabr 2020-ci il	-	-	1,176,079	1,176,079
Hökumət Fondları ilə hesablaşmalar	31 dekabr 2020-ci il	-	-	841,474	841,474
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	31 dekabr 2020-ci il	-	-	157,228	157,228
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2020-ci il	-	-	357,719	357,719

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri (davamı)

31 dekabr 2019-cu il tarixinə ədalətli dəyərdə ölçülmüş maliyyə alətləri üzrə ədalətli dəyər iyerarxiyası:

	Qiymətləndirmə tarixi	Fəal bazarda təyin olunmuş qiymətlər (Səviyyə 1)	Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 2)	Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2019-cu il	136,273	-	-	136,273
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	31 dekabr 2019-cu il	-	-	1,972,113	1,972,113
Hökumət Fondları ilə hesablaşmalar	31 dekabr 2019-cu il	-	-	841,474	841,474
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	31 dekabr 2019-cu il	-	-	141,659	141,659
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2019-cu il	-	-	607,095	607,095

Ədalətli dəyərdə qiymətləndirilməyən maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti hesabatında ədalətli dəyərdə qiymətləndirilməyən Təşkilatın maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri və qalıq məbləğlərinin növlər ilə müqayisəsi aşağıda qeyd olunmuşdur. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivləri və qeyri-maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyəri qeyd olunmamışdır:

	Qalıq dəyəri 2020-ci il	Ədalətli dəyər 2020-ci il	Tanınmayan zərər 2020-ci il	Qalıq dəyəri 2019-cu il	Ədalətli dəyər 2019-cu il	Tanınmayan zərər 2019-cu il
Maliyyə aktivləri						
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,368	1,368	-	136,273	136,273	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	1,176,079	1,021,895	(154,184)	1,972,113	1,721,655	(250,458)
Hökumət Fondları ilə hesablaşmalar	841,474	841,474	-	841,474	841,474	-
Maliyyə öhdəlikləri						
Banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	157,228	157,228	-	141,659	141,659	-
Digər maliyyə öhdəlikləri	357,719	357,719	-	607,095	607,095	-

Ədalətli dəyəri qalıq dəyərinə yaxın olan aktivlər və öhdəliklər

Likvid və ya ödəmə dövrü qısamüddətli (üç aydan daha az) olan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri üzrə hesab edilir ki, qalıq dəyərləri ədalətli dəyərlərinə yaxındır. Bu fərziyyə həmçinin xüsusi ödəmə müddəti və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri olmadan, depozitlərə də tətbiq edilir. Sabit və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri.

Fəal bazar qiyməti olan borc alətləri üzrə ədalətli dəyər təyin edilmiş bazar qiymətləri əsasında müəyyən edilir. Fəal bazar qiyməti olmayan borc alətlərinin ədalətli dəyəri, hal-hazırda oxşar şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti üzrə borc üçün mövcud olan dərəcələr istifadə etməklə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti azaldılmaqla qiymətləndirilir.

BOKT “İCRAÇI KREDİT AGENTLİYİ” MMC
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi

MHBS 9, *Maliyyə Alətləri: Tanınması və Qiymətləndirilməsi* Standartına uyğun olaraq Təşkilat maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) amortizasiya olunmuş dəyərdə maya dəyəri (“AD”); (b) mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri (“MZƏD”); (c) Digər məcmu gəlirdə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri (“DMGƏD”).

Bütün maliyyə aktivləri və öhdəlikləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində (“AD”) qeydə alınır.

25. Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar eyni qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındakı münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa diqqət yetirilir.

Ehtimal edilən hər hansı bir əlaqəli tərəfi nəzərə alarkən, əlaqənin tək cəhətli hüquqi formasına deyil həmçinin mahiyyətinə diqqət yetirilir. 31 dekabr 2020-ci və 2019-cu il tarixlərinə Təşkilat və digər əlaqəli tərəflər arasındakı əməliyyatların təfərrüatları aşağıda qeyd edilmişdir:

	31 dekabr 2020-ci il		31 dekabr 2019-cu il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğin qalığı	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğin qalığı
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar		1,176,079		1,972,113
- səhmdarlar (10%-21%)	176,089		31,675	
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat		(144,627)		(414,505)
- səhmdarlar	(1,728)		-	

	31 dekabr 2020-ci il		31 dekabr 2019-cu il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğin qalığı	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğin qalığı
Təşkilatın işçilərinin məvacibi:		(270,204)		(124,846)
- Rəhbər işçilərin müavinətləri, ümumi	(107,631)		(56,814)	
- Rəhbər işçilərin sosial sığorta xərcləri, ümumi	(17,859)		(8,820)	

	31 dekabr 2020-ci il		31 dekabr 2019-cu il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğin qalığı	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğin qalığı
Faiz gəlirləri		87,751		69,164
- səhmdarlar	6,549		5,286	

26. Hesabat Dövründən Sonra Baş Vermiş Hadisələr

Hesabat dövründən sonra heç bir əhəmiyyətli hadisə baş verməmişdir.